

CANCELARIA DE STAT A REPUBLICII MOLDOVA

Nr. 31/03-76-13928

Chișinău

18 decembrie 2024

Biroul permanent al Parlamentului

În temeiul articolului 73 din Constituția Republicii Moldova, se prezintă spre examinare proiectul de lege privind finanțarea, gestionarea și monitorizarea politicii agricole, aprobat în ședința Guvernului din 18 decembrie 2024, conform Deciziei protocolare nr. 51.2/2024.

Responsabil de prezentare în Parlament a proiectului de lege este Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare.

Anexe:

1. Copia Deciziei protocolare nr. 51.2/2024 (1 filă);
2. Proiectul de lege (în limba română – 32 file și în limba rusă – 37 file);
3. Nota de fundamentare (20 file);
4. Avizele și recomandările recepționate în cadrul avizării și consultărilor publice (70 file);
5. Raportul de expertiză anticorupție (16 file);
6. Raportul Ministerului Justiției (4 file);
7. Declarația de compatibilitate (13 file);
8. Sinteza (120 file);
9. Proces-verbal al ședinței interministeriale (14 file);
10. Tabelele de concordanță (446 file)

Secretar general adjunct al Guvernului

Roman CAZAN

Ex.: Snejana Novac
022 250 234

SECRETARIATUL PARLAMENTULUI REPUBLICII MOLDOVA		
D.D.P. Nr. 382		
"18"	12	2024
Ora _____		

Casa Guvernului,
MD-2012, Chișinău,
Republica Moldova

Telefon:
+ 373 22 250 104

E-mail:
cancelaria@gov.md

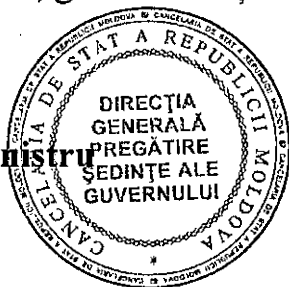
GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

DECIZIE PROTOCOLARĂ nr. 57.2/2024

Extras din procesul-verbal nr.51 (pct. 2)
al ședinței Guvernului din 18 decembrie 2024

Se aprobă și se prezintă Parlamentului spre examinare proiectul de lege privind finanțarea, gestionarea și monitorizarea politicii agricole.

Prim-ministru

DORIN RECEAN

Aprobat în ședința Guvernului din 18 decembrie 2024

Decizia protocolară nr.51.2/2024

Proiect

UE

LEGE

privind finanțarea, gestionarea și monitorizarea politicii agricole

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Prezenta lege:

- transpune parțial (art. 1; art. 3; art. 4 (2); art. 5 și 6; art. 7 (1); art. 8 și 9; art. 12 (1); art. 13 (1); art.15 (1) și (3); art. 16 (1) și (2); art. 42 lit. a), b), c) și f); art. 44 (1) și (2) lit. (a) și (b); art. 69; art. 83 (1) și (2) lit. a) și b); art. 86 (3)-(5); art. 101; art. 102; art. 104 (1) și (3); art. 106 (1)-(3) și (5); art. 107 (1) lit. a)-f); art. 123 (2) lit. g) și (4); art. 124 (1); art. 128; art. 131-133; art. 134 (1)-(3) și (12); art.136; art. 140; art. 144; art. 145 (2); art. 148 (2); art. 151) Regulamentul (UE) 2021/2115 al Parlamentului European și al Consiliului din 2 decembrie 2021 de stabilire a normelor privind sprijinul pentru planurile strategice care urmează a fi elaborate de statele membre în cadrul politicii agricole comune (planurile strategice PAC) și finanțate de Fondul european de garantare agricolă (FEGA) și de Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) și de abrogare a Regulamentelor (UE) nr. 1305/2013 și (UE) nr. 1307/2013 (CELEX: 32021R2115), publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 435/1 din 6 decembrie 2021, așa cum a fost modificat ultima dată prin Regulamentul (UE) 2024/1468 al Parlamentului European și al Consiliului din 14 mai 2024;

- transpune parțial (art. 1; art. 2 lit. a) și b); art. 3 și 4; art. 5 (2) lit. a)-c) și (3) lit. a)-c); art. 6; art.8 (1) lit. a) și d); art. 9 (1), (2), (4) și (5); art. 12 (1) și (2) lit. a)-c); art. 22; art. 37; art. 44 (1), (3) și (5); art. 46 (1); art. 56 (1) și (2); art. 59 (1), (2), (4)-(7); art. 60 (1) și (4) lit. c) și d); art. 62; art. 63; art. 65 (1)-(3); art. 66 (1)-(3); art. 67 (1), (3)-(6); art. 76; art. 77 (1)-(4); art. 78; art. 80 (1) și (2); art. 82; art. 83 (1), (5) și (6); art. 84-86; art. 87 (1); art. 88; art. 89 (1); art. 98 (1) și (4); art. 99; art. 101) Regulamentul (UE) 2021/2116 al Parlamentului European și al Consiliului din 2 decembrie 2021 privind finanțarea, gestionarea și monitorizarea politicii agricole comune și de abrogare a Regulamentului (UE) nr. 1306/2013 (CELEX: 32021R2116), publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 435/187 din 6 decembrie 2021, așa cum a fost modificat ultima dată prin

Regulamentul (UE) 2024/1468 al Parlamentului European și al Consiliului din 14 mai 2024.”

Capitolul I DOMENIUL DE REGLEMENTARE, DEFINIȚII ȘI DEROGĂRI

Articolul 1. Obiectul și domeniul de reglementare

(1) Prezenta lege stabilește norme privind:

a) obiectivele generale și specifice care trebuie realizate prin intermediul sprijinului acordat din Fondul național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural (în continuare – *FNDAMR*) care contribuie la implementarea Strategiei naționale de dezvoltare agricolă și rurală și a Strategiei securității naționale a Republicii Moldova (în continuare – *politica agricolă*);

b) cadrul instituțional al *FNDAMR*;

c) tipurile de intervenții și cerințele comune cu ajutorul cărora trebuie să se urmărească realizarea obiectivelor generale, precum și măsurile financiare conexe;

d) finanțarea, gestionarea și monitorizarea politicii agricole, în special referitoare la finanțarea cheltuielilor, sistemele de gestionare și control precum și procedurile de verificare financiară și a conformității plăților;

e) Programul strategic al politicii agricole (în continuare – *PSPA*), care stabilește strategia de intervenție, indicatori, condiții pentru intervenții și indică resursele financiare și sursele de finanțare, în conformitate cu obiectivele specifice și cu nevoile identificate;

f) monitorizarea, raportarea, evaluarea și transparența *PSPA*.

(2) Prezenta lege reglementează sprijinul finanțat din *FNDAMR* pentru intervențiile specificate în *PSPA*, aprobat de Guvern pentru o perioadă de șase ani.

Articolul 2. Obiective generale

În conformitate cu obiectivele politicii agricole, cu obiectivul de a menține funcționarea pieței și condiții de concurență echitabile între fermierii, sprijinul acordat din *FNDAMR* vizează îmbunătățirea în continuare a dezvoltării durabile a agriculturii, a sectorului alimentar și a zonelor rurale și contribuie la îndeplinirea următoarelor obiective generale în domeniul economic, în domeniul mediului și în domeniul social:

a) promovarea unui sector agricol inteligent, competitiv, rezilient și diversificat care să asigure securitatea alimentară pe termen lung;

b) sprijinirea și consolidarea protecției mediului, inclusiv a biodiversității, și a acțiunilor în domeniul climei și contribuirea la îndeplinirea obiectivelor în materie de mediu și de climă a Republicii Moldova, inclusiv a angajamentelor sale în temeiul Acordului de la Paris;

c) consolidarea structurii socioeconomice a zonelor rurale;

d) asigurarea transpunerii aquis-ului Uniunii Europene și implementarea progresivă a acestuia în domeniul agriculturii, dezvoltării rurale și siguranței alimentare.

Articolul 3 . Obiective specifice și indicatori

(1) Îndeplinirea obiectivelor generale este urmărită prin intermediul următoarelor obiective specifice:

a) sprijinirea veniturilor viabile ale fermelor și a rezilienței sectorului agricol pentru a spori diversitatea agricolă și securitatea alimentară pe termen lung, precum și pentru a asigura durabilitatea economică a producției agricole;

b) îmbunătățirea orientării spre piață și sporirea competitivității fermelor atât pe termen scurt, cât și pe termen lung, inclusiv punerea unui accent mai mare pe cercetare, tehnologie și digitalizare;

c) îmbunătățirea poziției fermierilor în cadrul lanțului valoric;

d) contribuirea la atenuarea schimbărilor climatice și la adaptarea la acestea, precum și promovarea energiei durabile;

e) promovarea dezvoltării durabile și a gestionării eficiente a resurselor naturale precum apa, solul și aerul, inclusiv prin reducerea dependenței de substanțe chimice;

f) atragerea și susținerea tinerilor fermieri și a noilor fermieri și facilitarea dezvoltării întreprinderilor durabile din zonele rurale;

g) promovarea ocupării forței de muncă, a creșterii economice, a egalității de gen, inclusiv a participării femeilor în agricultură, a incluziunii sociale și a dezvoltării locale în zonele rurale, inclusiv a bioeconomiei circulare;

h) îmbunătățirea răspunsului dat de agricultură exigențelor societale referitoare la hrană și la sănătate, inclusiv la alimentele de înaltă calitate, sigure și hrănitoare produse într-un mod durabil, reducerea deșeurilor alimentare, precum și îmbunătățirea bunăstării animalelor și combaterea rezistenței la antimicrobiene;

i) dezvoltarea competitivității produselor cu valoare adăugată;

j) asigurarea aprovizionării cu alimente sigure de înaltă calitate la prețuri competitive.

(2) Obiectivele prevăzute la alin. (1) sunt completate și interconectate cu obiectivul transversal al modernizării agriculturii și zonelor rurale prin promovarea și partajarea cunoștințelor, a inovării și a digitalizării în agricultură și în zonele rurale și prin încurajarea adoptării acestora de către fermieri, prin îmbunătățirea accesului la cercetare, inovare, schimbul de cunoștințe și formare.

(3) Îndeplinirea obiectivelor menționate la art. 2 și la alin. (1) și (2) se evaluează pe baza indicatorilor de realizare, rezultat și impact, prevăzuți în PSPA.

Articolul 4. Noțiuni

În sensul prezentei legi, se aplică următoarele noțiuni:

activitate agricolă – producere, creștere sau cultivare de produse agricole, mulsul, creșterea și deținerea animalelor în scopuri agricole, prelucrarea

primară/finită a produselor agricole de origine vegetală sau animală, menținerea terenurilor în bune condiții agricole și de mediu;

Sistemul de cunoștințe și inovare în agricultură (AKIS) – reprezintă combinarea fluxurilor de organizare și de cunoștințe dintre persoane, organizații și instituții care utilizează și generează cunoștințe pentru agricultură și domeniile conexe;

beneficiar – în legătură cu tipurile de intervenții pentru dezvoltarea rurală menționate la art. 22 înseamnă:

a) un organism de drept public sau privat, o entitate cu sau fără personalitate juridică, o persoană fizică sau un grup de persoane fizice sau juridice responsabile fie cu inițierea operațiunilor, fie cu inițierea și executarea operațiunilor;

b) în contextul schemelor de ajutor de stat, întreprinderea care primește ajutoarele;

beneficiar efectiv – orice persoană fizică ce deține sau controlează în ultimă instanță clientul și/sau persoana fizică în numele ori în interesul căruia/căreia se realizează, direct sau indirect, o activitate sau o tranzacție, în sensul Legii cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului nr. 308/2017;

cerință – fiecare cerință legală în materie de gestionare;

cheltuieli publice – orice contribuție la finanțarea unor operațiuni, a cărei sursă este reprezentată de bugetul FNDAMR, de bugetul unor organisme de drept public sau de bugetul unor asociații de autorități publice sau de organisme de drept public;

costuri unitare – includ toate categoriile specifice de costuri eligibile sau anumite categorii de acest tip care sunt clar identificate în prealabil printr-o trimitere la o sumă pe unitate;

documente comerciale – totalitatea registrelor contabile, registrelor, dovezilor și documentelor justificative, contabilitatea, registrele de producție și de calitate, corespondența referitoare la activitatea economică a întreprinderii, precum și datele comerciale, sub orice formă, inclusiv cele stocate în format electronic, cu condiția ca documentele respective sau datele să fie legate direct sau indirect de tranzacții;

exploatație – ansamblul unităților utilizate pentru activități agricole și gestionate de un fermier, situate pe teritoriul Republicii Moldova;

exercițiul financiar – cuprinde cheltuielile efectuate și veniturile primite și înregistrate în contabilitatea FNDAMR de către Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură, pentru exercițiul financiar „N” care începe la data de 16 octombrie a anului „N – 1” și se încheie la data de 15 octombrie a anului „N”;

fermier – o persoană fizică sau juridică sau un grup de persoane fizice sau juridice, indiferent de statutul juridic pe care un astfel de grup și membrii săi îl dețin, a cărei/căruia exploatație este situată pe teritoriul Republicii Moldova și care desfășoară activități agricole;

fenomen meteorologic și hidrologic periculos – condiții meteorologice cum ar fi gerul, grindina, gheața, ploaia sau seceta care distrug mai mult de 30 % din producția medie anuală fermierului dat în perioada de trei ani anterioară sau într-o perioadă medie de trei ani bazată pe o perioadă de cinci ani anterioară, excluzând valorile minime și maxime;

finanțări forfetare – includ categorii specifice de costuri eligibile, identificate clar în prealabil prin aplicarea unui procentaj;

intervenție – instrument de sprijin însoțit de un set de condiții de eligibilitate specificate în PSPA în baza unui tip de intervenție prevăzut în prezenta lege;

LEADER – dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității, astfel cum se definește prin Legea nr. 50/2021 cu privire la grupurile de acțiune locală;

neregulă – orice încălcare a unei dispoziții de drept, ca urmare a unei acțiuni sau omisiuni care poate sau ar putea prejudicia bugetul FNDAMR prin cheltuieli nejustificate sau utilizate contrar destinației;

obiective de etapă – valori intermediare prestabilite pentru un exercițiu financiar dat, care trebuie atinse la un anumit moment în perioada PSPA pentru a asigura înregistrarea de progrese la timp în raport cu indicatorii de rezultat;

operațiune – un proiect, un contract, o acțiune sau un grup de proiecte sau acțiuni selectate în cadrul PSPA;

organism intermediar – orice organism de drept public sau privat, inclusiv organismele regionale sau locale, organismele de dezvoltare regională sau organizațiile necomerciale, care acționează sub responsabilitatea unei autorități de management sau care îndeplinește sarcini în numele unei astfel de autorități;

plată directă cuplată – plată directă oferită drept sprijin la venit, condiționată de realizarea performanței minime specifice sectorului sau sub-sectorului agricol important din motive socioeconomice și/sau de mediu;

rata sprijinului – ponderea contribuției cheltuielilor publice la o operațiune;

repetarea unei neconformități – nerespectarea aceleiași cerințe sau a aceluiași standard, constatată de mai multe ori pe parcursul unei perioade de trei ani calendaristici consecutivi, cu condiția ca beneficiarul să fi fost informat cu privire la o neconformitate anterioară și, după caz, să fi avut posibilitatea să ia măsurile necesare pentru a remedia neconformitatea anterioară respectivă;

sisteme de guvernare – organismele de guvernare menționate în capitolul III din prezenta lege inclusiv obligațiile referitoare la protejarea efectivă a intereselor financiare menționate la art. 32, precum și punerea în aplicare a PSPA, astfel cum a fost aprobat de Guvern și sistemul de raportare instituit în scopul raportului anual privind performanța menționat la art. 58;

solicitant – fermierul sau beneficiarul în legătură cu tipurile de intervenții pentru dezvoltarea rurală menționate la art. 22, care depune o cerere de acordare a sprijinului financiar din FNDAMR;

sprijin financiar – cheltuieli publice nerambursabile și neimpozabile din FNDAMR care contribuie la realizarea obiectivelor politicii agricole;

sume forfetare – includ, în mod global, toate categoriile specifice de costuri eligibile sau anumite categorii de acest tip care sunt clar identificate în prealabil;

terț – orice persoană fizică sau juridică care are legătură directă sau indirectă cu tranzacțiile efectuate în cadrul sistemului de finanțare din FNDAMR;

transfer – orice tip de tranzacție prin care terenul agricol sau exploatarea agricolă sau părți ale acesteia încetează să mai fie la dispoziția cedentului;

ținte – valori prestabilite în cadrul strategiei de intervenție, care trebuie atinse la sfârșitul perioadei PSPA în raport cu indicatorii de rezultat.

Articolul 5. Derogări în cazuri de circumstanțe care justifică neexecutarea și în circumstanțe excepționale

(1) În scopul finanțării, al gestionării și al monitorizării politicii agricole, circumstanțe care justifică neexecutarea și circumstanțele excepționale pot fi recunoscute, în special, în următoarele cazuri:

a) catastrofă naturală gravă sau fenomene meteorologice și hidrologice periculoase care afectează grav exploatarea;

b) distrugerea accidentală a clădirilor destinate creșterii animalelor, aflate pe exploatare;

c) o epizootie, un focar de boală a plantelor sau prezența unor dăunători ai plantelor care afectează parțial sau integral șeptelul sau culturile beneficiarului;

d) exproprierea întregii exploatare sau a unei mari părți a acesteia, dacă exproprierea respectivă nu ar fi putut fi anticipată la data depunerii cererii;

e) decesul beneficiarului;

f) incapacitatea de muncă pe termen lung a beneficiarului.

(2) În situațiile în care o catastrofă naturală gravă sau fenomenele meteorologice și hidrologice periculoase, astfel cum este menționat la alin. (1) lit. a), afectează grav o zonă bine determinată, Guvernul poate considera întreaga zonă ca fiind grav afectată de catastrofa sau fenomenul în cauză.

Capitolul II

FONDUL NAȚIONAL DE DEZVOLTARE A AGRICULTURII ȘI MEDIULUI RURAL

Articolul 6. Finanțarea cheltuielilor agricole din FNDAMR

(1) Finanțarea din bugetul de stat și din surse financiare oferite din partea partenerilor de dezvoltare a intervențiilor și măsurilor care intră sub incidența politicii agricole se efectuează prin FNDAMR.

(2) Volumul FNDAMR se aprobă prin legea anuală a bugetului de stat, în corespundere cu prevederile Legii finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr. 181/2014, ținându-se cont de politicile din sectorul agroindustrial.

(3) Cheltuielile aferente implementării politicii agricole se finanțează în limita volumului FNDAMR.

(4) Distribuirea/redistribuirea FNDAMR între cheltuielile prevăzute la art. 7 se aprobă de autoritatea de management.

(5) Nu sunt suportate din FNDAMR cheltuielile aferente costurilor administrative și de personal, cu excepția cheltuielilor prevăzute la art. 7 alin. (1) lit. h).

Articolul 7. Destinația cheltuielilor din FNDAMR

(1) FNDAMR finanțează următoarele cheltuieli:

- a) măsuri de reglementare sau sprijinire a piețelor agricole;
- b) contribuția financiară la intervențiile în anumite sectoare;
- c) intervențiile sub formă de plăți directe;
- d) intervențiile pentru dezvoltare rurală;
- e) promovarea produselor agricole;
- f) măsurile de asigurare a conservării, caracterizării, colectării și utilizării resurselor genetice în agricultură;
- g) crearea și întreținerea sistemelor de informații contabile agricole, Sistemului integrat de administrare și control și a altor sisteme informaționale necesare în procesul de implementare a politicii agricole;
- h) cheltuielile de administrare și personal pentru: funcționarea grupurilor de acțiune locală și implementarea strategiilor de dezvoltare locală în cadrul inițiativei LEADER; organizațiilor de producători, în particular către grupuri de producători; Camerelor Agricole; Oficiului Național al Viei și Vinului;
- i) executarea hotărârilor ori deciziilor judecătorești definitive cu privire la acordarea sprijinului financiar din FNDAMR.

(2) Cheltuielile din FNDAMR nu fac obiectul dublei finanțări din bugetul de stat pentru aceleași costuri, cu excepția proiectelor finanțate din surse externe.

(3) Măsurile de sprijin prevăzute la alin. (1), care corespund condițiilor de calificare ca ajutor de stat reglementat de Legea nr. 139/2012 cu privire la ajutorul de stat, se acordă, se notifică și se asigură evidența, raportarea și monitorizează în conformitate cu Legea nr. 139/2012 și actele normative ale Consiliului Concurenței.

Articolul 8. Eligibilitatea cheltuielilor

(1) Guvernul stabilește cerințele de bază privind cheltuielile eligibile, precum data de începere a eligibilității costurilor suportate de beneficiar.

(2) În cazul unor măsuri de urgență ca urmare a unor dezastre naturale, a unor evenimente catastrofale, a unor fenomene meteorologice și hidrologice periculoase sau a unei schimbări semnificative și bruște a condițiilor socioeconomice, cheltuielile finanțate din FNDAMR pot deveni eligibile de la data producerii evenimentului.

(3) Operațiunile nu sunt eligibile pentru sprijin dacă:

- a) au fost finalizate în mod fizic sau au fost puse în aplicare integral înainte de aprobarea proiectului de către Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură

(în continuare – *Agenție de plăți*), indiferent dacă au fost efectuate sau nu toate plățile aferente, pentru tipurile de intervenții prevăzute la art. 21 și art. 22 alin. (1) lit. b)-e) și g);

b) au fost efectuate de persoane juridice ai căror fondatori, acționari, asociați, administratori, beneficiari efectivi sunt înregistrați ori își au reședința în jurisdicții care nu implementează standarde internaționale de transparență.

(4) Contribuțiile în natură și costurile de amortizare pot fi eligibile pentru sprijin din FNDAMR, în condițiile stabilite de Guvern.

(5) În perioada de implementare a PSPA, solicitantul este eligibil de a beneficia de sprijin financiar pentru cel mult două proiecte în cadrul unei intervenții, cu excepția intervențiilor pentru plățile directe și intervențiile concepute în temeiul art. 22 alin. (1) lit. a), f), g) – pentru inițiativa LEADER, și h).

Articolul 9. Eligibilitatea cheltuielilor efectuate de către Agenția de plăți

(1) Cheltuielile menționate la art. 7 pot fi finanțate numai dacă au fost efectuate de Agenția de plăți și în cazul în care:

1) au fost efectuate în conformitate cu normele aplicabile; sau

2) în ceea ce privește tipurile de intervenții prevăzute de prezenta lege:

a) corespund unei realizări raportate; și

b) au fost efectuate în conformitate cu sistemele de guvernare aplicabile, fără a include condițiile de eligibilitate pentru beneficiarii individuali prevăzute în PSPA relevant.

(2) Alin. (1) pct. 2) lit. a) nu se aplică avansurilor plătite beneficiarilor în cadrul tipurilor de intervenții menționate de prezenta lege.

Capitolul III COORDONARE ȘI GUVERNANȚĂ

Articolul 10. Acreditarea Agenției de plăți

(1) Guvernul desemnează o autoritate de management, responsabilă de:

a) acordarea, revizuirea și retragerea acreditării Agenției de plăți;

b) îndeplinirea sarcinilor atribuite autorității de management în temeiul prezentului capitol.

(2) Guvernul aprobă procedura și criteriile de acreditare a Agenției de plăți, care vizează următoarele domenii de bază: mediul intern, activitățile de control, informarea, comunicarea și monitorizarea.

Articolul 11. Agenția de plăți

(1) Agenția de plăți este o autoritate publică administrativă, responsabilă cu gestionarea și controlul cheltuielilor menționate la art. 7. Agenția de plăți poate delega îndeplinirea unor atribuții, cu excepția efectuării plăților.

(2) Autoritatea de management menționată la art. 10, acreditează Agenția de plăți, care are o organizare administrativă și un sistem de control intern, care oferă garanții suficiente că plățile sunt legale, corecte și justificate corespunzător. În acest scop, Agenția de plăți îndeplinește condițiile minime de acreditare în ceea ce privește mediul intern, activitățile de control, informarea și comunicarea, precum și monitorizarea.

(3) Agenția de plăți gestionează și asigură controlul operațiunilor legate de intervenția publică de care răspunde și poartă responsabilitatea generală în domeniul respectiv.

(4) Atunci când Agenția de plăți acreditată nu îndeplinește unul sau mai multe dintre condițiile minime de acreditare menționate la alin. (2), autoritatea de management, retrage acreditarea Agenției de plăți dacă aceasta nu realizează schimbările necesare într-o perioadă de timp care urmează a fi determinată de autoritatea de management în funcție de gravitatea problemei.

Articolul 12. Organismul de certificare

(1) Organismul de certificare este un organism de audit public sau privat, desemnat de către autoritatea de management pentru o perioadă de cel puțin trei ani. Atunci când este un organism de audit privat organismul este selectat prin intermediul unei proceduri de achiziție.

(2) Organismul de certificare emite un aviz, redactat în conformitate cu standardele de audit acceptate la nivel internațional, care stabilește dacă:

- 1) conturile oferă o imagine fidelă și corectă;
- 2) sistemele de guvernare existente funcționează în mod corespunzător, cu precădere în ceea ce privește:
 - a) Agenția de plăți și autoritatea de management;
 - b) cerințele de bază;
 - c) sistemul de raportare instituit în scopul raportului anual privind performanța;
 - d) raportarea privind performanța referitoare la indicatorii de realizare și raportarea privind performanța referitoare la indicatorii de rezultat.

(3) Organismul de certificare dispune de cunoștințe tehnice de specialitate necesare și este familiarizat cu politica agricolă, este independent din punct de vedere operațional față de Agenția de plăți, precum și față de autoritatea de management care a acreditat Agenția de plăți.

Articolul 13. Autoritatea de management

(1) Autoritatea de management este responsabilă de gestionarea și punerea în aplicare a PSPA în mod eficient, eficace și corect, prin:

- a) elaborarea și adoptarea cadrului normativ de punere în aplicare a PSPA, a prezentei legi și asigurarea monitorizării și evaluării implementării acestora;
- b) instituirea și operaționalizarea sistemului electronic de informații securizat, în care înregistrează și păstrează informațiile esențiale privind punerea

în aplicare a PSPA necesare pentru monitorizare și evaluare, în special a progreselor în atingerea obiectivelor și indicatorilor;

c) asigurarea condițiilor juridice, financiare și organizatorice pentru crearea, administrarea, mentenanță și dezvoltarea Sistemului integrat de administrare și control, a Sistemului informațional „Moldova LEADER IT Soft” (MLIS) și a altor sisteme informaționale necesare în procesul de implementare a PSPA;

d) aprobarea metodologiei de determinare a prețurilor de referință și publicarea acestuia în Monitorul Oficial al Republicii Moldova;

e) aprobarea modalităților și procedurilor pentru controalele care stau la baza declarației de gestiune a Agenției de plăți, precum și privind structura și formatul acestei declarații;

f) aprobarea normelor privind respectarea și implementarea condiționalităților;

g) delegă unele sarcini către organisme intermediare;

h) prezentarea Guvernului a raportului privind progresul de implementare a PSPA finanțat din FNDAMR, până în data de 31 martie a anului ulterior celui de raportare, și asigurarea publicării acestuia pe pagina web oficială a autorității de management.

Articolul 14. Comitetul național de monitorizare

(1) Autoritatea de management instituie un comitet național de monitorizare a punerii în aplicare a PSPA, componența căreia trebuie să asigure o reprezentare echilibrată a autorităților publice relevante, inclusiv autorități competente în materie de mediu și de climă; reprezentanți ai sectorului agricol, inclusiv partenerii economici și sociali; organisme relevante care reprezintă societatea civilă și, după caz, organismele responsabile cu promovarea incluziunii sociale, a drepturilor fundamentale, a egalității de gen și a nediscriminării.

(2) Comitetul național de monitorizare își desfășoară activitatea în baza Regulamentului de funcționare a acestuia, aprobat de către autoritatea de management.

(3) Activitatea desfășurată de către comitetul național de monitorizare este una bazată pe principii voluntare, nu este remunerată și este exercitată în limita programului de muncă.

Capitolul IV PRINCIPII GENERALE ȘI CONDIȚIONALITĂȚI

Articolul 15. Abordarea strategică

Îndeplinirea obiectivelor generale și specifice prevăzute la art. 2 și 3 se realizează prin specificarea unor intervenții pe baza tipurilor de intervenții prevăzute în capitolul V, în conformitate cu evaluarea nevoilor și cu cerințele comune prevăzute în prezentul capitol.

Articolul 16. Principii generale

(1) Intervențiile din PSPA sunt stabilite pe baza unor criterii obiective și nediscriminatorii, sunt compatibile cu buna funcționare a pieței interne și nu denaturează concurența.

(2) Autoritatea de management instituie cadrul juridic care reglementează acordarea sprijinului către fermieri și alți beneficiari, și stabilește rata maximă a sprijinului în conformitate cu PSPA, cu principiile și cerințele prevăzute în prezenta lege.

Articolul 17. Sprijinul intern conform Organizației Mondiale a Comerțului (OMC)

Intervențiile pe baza tipurilor de intervenții stabilite de prezenta lege se concep în așa fel încât să respecte criteriile din anexa 2 la Acordul OMC privind agricultura, ratificat prin Legea nr. 218/2001 pentru aderarea Republicii Moldova la Organizația Mondială a Comerțului.

Articolul 18. Condiționalitatea legată de plățile directe

(1) PSPA include un sistem de condiționalitate în temeiul căruia fermierii și alți beneficiari care primesc plăți directe fac obiectul unei sancțiuni administrative dacă nu îndeplinesc cerințele legale în următoarele domenii specifice:

- a) clima și mediul, inclusiv apa, solul și biodiversitatea ecosistemelor;
- b) sănătatea publică și sănătatea plantelor;
- c) bunăstarea animalelor;
- d) condițiile de muncă și de încadrare în muncă aplicabile.

(2) Toate suprafețele agricole, inclusiv terenurile care nu mai sunt utilizate în scopuri productive, sunt menținute în bune condiții agricole și de mediu (în continuare – *GAEC*).

(3) Autoritatea de management stabilește standarde minime pentru fermieri și alți beneficiari pentru fiecare standard GAEC, în conformitate cu principalul obiectiv al standardelor respective.

(4) La stabilirea standardelor minime se ține seama, după caz, de caracteristicile specifice ale suprafețelor în cauză, inclusiv condițiile pedologice și climatice, de sistemele agricole existente, de practicile agricole, de dimensiunile și structurile fermelor, de utilizarea terenurilor și de specificul regiunilor.

Articolul 19. Servicii de consiliere agricolă

(1) PSPA include un sistem de furnizare de servicii pentru consilierea fermierilor și a altor beneficiari ai sprijinului politicii agricole în ceea ce privește gestionarea terenurilor și gestionarea fermelor (în continuare – *servicii de consiliere agricolă*).

(2) Serviciile de consiliere agricolă vizează dimensiunea economică, cea de mediu și cea socială, ținând seama de practicile agricole existente, și furnizează

informații tehnologice și științifice la zi, obținute cu ajutorul proiectelor de cercetare și inovare, inclusiv în ceea ce privește furnizarea de bunuri publice.

(3) Prin intermediul serviciilor de consiliere agricolă, se oferă asistență adecvată de-a lungul ciclului de dezvoltare a fermelor, inclusiv pentru înființarea pentru prima dată, conversia modelelor de producție în funcție de cererea consumatorilor, practici inovatoare, tehnici agricole pentru reziliența la schimbările climatice, inclusiv agrosilvicultură și agroecologie, îmbunătățirea bunăstării animalelor și, după caz, standarde de siguranță pentru asigurarea cu produse agroalimentare destinate consumului uman, precum și sprijin social.

(4) Serviciile de consiliere agricolă sunt integrate în cadrul serviciilor interconectate ale consilierilor agricoli, ale cercetătorilor, ale organizațiilor de fermieri și ale altor părți interesate relevante, care formează AKIS.

(5) Consilierea este imparțială, iar consilierii au o calificare adecvată, beneficiază de formare corespunzătoare și nu au conflict de interese.

Capitolul V TIPURI DE INTERVENȚII

Articolul 20. Tipuri de intervenții sub formă de plăți directe

(1) Tipurile de intervenții sub forma plăților directe sunt cuplate.

(2) Intervențiile pentru plățile directe, plafoanele și condițiile specifice de acordare a sprijinului financiar sunt stabilite în PSPA.

Articolul 21. Tipuri de intervenții sectoriale

(1) PSPA include intervenții pentru următoarele sectoare:

a) fructe și legume;

b) produse apicole;

c) vitivinicol;

d) alte sectoare conform Listei produselor agricole și alimentare, aprobată de Guvern;

(2) Plafoanele și condițiile specifice de acordare a sprijinului financiar pentru intervențiile sectoriale sunt incluse în PSPA.

Articolul 22. Tipuri de intervenții pentru dezvoltarea rurală

(1) Intervențiile stabilite în PSPA pentru dezvoltare rurală constau în plăți sau sprijin pentru următoarele tipuri de intervenții:

a) angajamente în materie de mediu și de climă și alte angajamente în materie de gestionare;

b) investiții, inclusiv investiții în irigații;

c) investiții în produse agroalimentare cu valoare adăugată;

d) instalarea tinerilor fermieri și a noilor fermieri,

e) înființarea și sau dezvoltarea întreprinderilor în mediul rural, sprijinirea micilor fermieri și a fermelor de familie;

- f) instrumente de gestionare a riscurilor;
- g) cooperare și inițiativa LEADER;
- h) schimburi de cunoștințe și diseminarea informațiilor.

(2) Plafoanele și condițiile specifice de acordare a sprijinului financiar pentru dezvoltarea rurală sunt incluse în PSPA.

Articolul 23. Forme de sprijin în cadrul PSPA

(1) Sprijinul acordat poate lua oricare dintre următoarele forme:

- a) rambursarea costurilor eligibile suportate efectiv de beneficiar;
- b) costuri unitare;
- c) sume forfetare;
- d) finanțare la rate forfetare.

(2) Cuantumul aferent formelor de sprijin menționate la alin. (1) lit. b), c) și d) se stabilesc în unul dintre următoarele moduri:

a) metodă de calcul justă, echitabilă și verificabilă, bazată pe: date statistice, alte informații obiective sau avize ale experților; date istorice verificate privind beneficiarii individuali; sau aplicarea practicilor uzuale ale beneficiarilor individuali de contabilizare a costurilor;

b) proiecte de buget stabilite de la caz la caz și convenite ex ante de organismul care selectează operațiunea.

Capitolul VI DISPOZIȚII FINANCIARE

Articolul 24. Alocări financiare indicative

(1) În PSPA se prevede o alocare financiară indicativă pentru fiecare intervenție și pentru fiecare an. Această alocare financiară indicativă reprezintă nivelul preconizat al plăților în temeiul PSPA pentru intervenție în exercițiul financiar relevant.

(2) Prin derogare de la alin. (1), pentru tipurile de intervenții în sectoarele menționate la art. 21 alin. (1) lit. a) și d), în PSPA se prevede alocarea financiară indicativă pentru fiecare sector și pentru fiecare an, reprezentând nivelul planificat al plăților pentru intervențiile din sectorul respectiv per exercițiu financiar.

(3) Alocările financiare indicative stabilite în conformitate cu alin. (1) și (2) nu împiedică utilizarea fondurilor prevăzute în aceste alocări financiare indicative pentru alte intervenții, fără a modifica PSPA, dar reieșind din nivelul de priorizare a intervențiilor cu redirecționarea către intervențiile cu prioritate înaltă, sub rezerva îndeplinirii următoarelor condiții:

a) alocările financiare pentru intervențiile sub formă de plăți directe să fie utilizate pentru alte intervenții sub formă de plăți directe;

b) alocările financiare pentru intervențiile din domeniul dezvoltării rurale să fie utilizate pentru alte intervenții din domeniul dezvoltării rurale;

c) alocărilor financiare pentru intervențiile sectoriale sunt direcționate către intervenții în alte sectoare.

Articolul 25. Cuantumul unitare planificate și realizările planificate

(1) Guvernul stabilește unul sau mai multe cuantumul unitare planificate pentru fiecare intervenție inclusă în PSPA. Cuantumul unitar planificat poate fi uniform sau mediu.

(2) Cuantumul unitar uniform planificat este valoarea preconizată a fi plătită pentru fiecare realizare conexă. Cuantumul unitar mediu planificat este valoarea medie a diferitelor cuantumul unitare preconizate a fi plătite pentru realizările conexe.

(3) Pentru intervențiile care fac obiectul sistemului integrat de administrare și control sunt stabilite cuantumul unitare uniforme, cu excepția cazului în care cuantumul unitare uniforme nu sunt posibile sau adecvate din cauza caracterului sau a sferei de aplicare a intervenției. În aceste cazuri sunt stabilite cuantumul unitare medii.

(4) Pentru tipurile de intervenții sub formă de plăți directe se pot stabili cuantumul unitare planificate maxime sau minime sau ambele pentru fiecare cuantumul unitar planificat pentru fiecare intervenție.

(5) Pentru tipurile de intervenții pentru dezvoltare rurală, atunci când se utilizează cuantumul unitare medii planificate, poate fi stabilit un cuantumul unitar mediu planificat maxim. Cuantumul unitar mediu planificat maxim este cuantumul maxim preconizat a fi plătit în medie pentru realizările conexe.

(6) Dacă pentru o intervenție sunt stabilite cuantumul unitare diferite, alin. (4) și (5) se aplică fiecărui cuantumul unitar relevant aferent intervenției respective.

(7) Autoritatea de management stabilește realizările anuale planificate pentru fiecare intervenție, cuantificate pentru fiecare cuantumul unitar uniform sau mediu planificat. În cadrul unei intervenții, realizările anuale planificate pot fi furnizate la nivel agregat pentru toate cuantumul unitare sau pe grup de cuantumul unitare.

Articolul 26. Plățile către beneficiari

(1) În absența unor dispoziții contrare, plățile legate de finanțarea prevăzută de prezenta lege sunt achitate integral către beneficiari.

(2) Agenția de plăți plătește prima rată în avans de până la 50 % în cadrul tipurilor de intervenții menționate la art. 22 alin. (1) lit. b)-e) și g).

(3) PSPA prevede condiții specifice pentru plata avansurilor, în vederea asigurării unei plăți coerente și nediscriminatorii a acestora.

Articolul 27. Măsuri privind informarea

(1) Furnizarea de informații are scopul de a contribui la explicarea, punerea în aplicare și dezvoltarea politicii agricole și de a sensibiliza publicul în legătură

cu conținutul și obiectivele acesteia, inclusiv în ceea ce privește interacțiunea sa cu clima, mediul și bunăstarea animalelor. Obiectivul urmărit este de a informa cetățenii în legătură cu provocările cu care se confruntă agricultura și sistemele alimentare, de a informa fermierii și consumatorii, de a reda consumatorilor încrederea, în urma crizelor, prin campanii de informare, de a informa alte părți interesate care își desfășoară activitatea în zonele rurale și de a promova un model de agricultură mai durabil, precum și de a ajuta cetățenii să îl înțeleagă.

(2) Sunt furnizate informații coerente, obiective, cuprinzătoare și bazate pe date concrete.

Articolul 28. Dispoziții specifice pentru FNDAMR

(1) Sumele recuperate ca urmare a existenței unor nereguli și a altor cazuri de nerespectare de către beneficiari a condițiilor intervențiilor se restituie la bugetul de stat.

(2) Agenția de plăți deduce datoriile restante ale beneficiarului din plățile viitoare către beneficiarul respectiv.

Articolul 29. Măsuri pentru rezolvarea unor probleme specifice

Din motive imperioase de urgență justificate corespunzător și pentru a soluționa astfel de probleme specifice, asigurând totodată continuitatea PSPA în cazul unor circumstanțe excepționale, Guvernul poate adopta hotărâri privind aplicarea unor măsuri de urgență.

Capitolul VII PROCEDURA DE DEPUNERE ȘI EXAMINARE A CERERII DE ACORDARE A SPRIJINULUI

Articolul 30. Termenul de depunere și de examinare a cererii de acordare a sprijinului din FNDAMR.

(1) Cererea de acordare a sprijinului se depune în cadrul apelului lansat prin actul administrativ al autorității publice ce exercită funcția de autoritate de management.

(2) Durata apelului este de cel mult 90 de zile, dar nu mai puțin de 30 de zile. În cazul nevalorificării mijloacelor financiare distribuite pe intervenții, autoritatea de management poate lansa un nou apel.

(3) Actul administrativ al autorității publice ce exercită funcția de autoritate de management prevăzut la alin. (1) se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova cu cel puțin 20 de zile înainte de începerea perioadei de depunere a cererilor de acordare a sprijinului.

(4) Cerințele privind lansarea apelului sunt incluse în PSPA.

(5) Cererile de acordare a sprijinului depuse în afara termenelor reglementate de prezentul articol se resping.

(6) Termenul în care o procedură administrativă trebuie finalizată este de 90 de zile.

(7) Termenul prevăzut la alin. (6) începe să curgă din ziua imediat următoare încheierii apelului pentru cererile de acordare a sprijinului complete.

Articolul 31. Examinarea cererii de acordare a sprijinului

(1) Cererea de acordare a sprijinului se depune în mod prioritar în format electronic, prin intermediul mijloacelor electronice, sau pe suport de hârtie, la:

a) sediul subdiviziunii teritoriale a Agenției de plăți, de către fermier în a cărei rază teritorială se află exploatarea agricolă;

b) sediul central al Agenției de plăți, de către grupurile de acțiune locală în cazul intervenției LEADER.

(2) La cererea solicitantului, în locul emiterii actului administrativ individual, Agenția de plăți încheie cu acesta un contract administrativ de acordare a sprijinului financiar.

(3) Agenția de plăți suspendă executarea plății pentru operațiunea selectată, dacă cheltuielile publice pentru finanțarea acesteia depășește plafonul stabilit de către autoritatea de management.

(4) Cererea de acordare a sprijinului este respinsă dacă:

a) persoana care a formulat cererea de acordare a sprijinului nu este subiectul prezentei legi;

b) fermierul sau alt beneficiar a atins rata maximă anuală a sprijinului financiar;

c) fermierul sau alt beneficiar nu îndeplinește condițiile de acordare a sprijinului financiar stabilit de Guvern.

Capitolul VIII SISTEME DE CONTROL ȘI SANCTIUNI

Secțiunea 1 Norme generale

Articolul 32. Protejarea intereselor financiare

(1) Pentru implementarea politicii agricole se adoptă acte normative și se iau orice altă măsură necesară pentru a asigura protecția eficace a intereselor financiare, inclusiv aplicarea efectivă a criteriilor de eligibilitate a cheltuielilor prevăzute la art. 7. Respectivele acte și măsuri se referă în special la:

a) controlul legalității și regularității operațiunilor finanțate din FNDAMR, inclusiv la nivelul beneficiarilor și astfel cum se prevede în PSPA. Controalele sunt completate de controale la fața locului, care pot fi efectuate la distanță cu ajutorul tehnologiei;

b) asigurarea unei preveniri eficiente a fraudelor, în special în domeniile cu un nivel de risc mai ridicat, care să aibă un efect de descurajare, ținând cont de costuri și beneficii, precum și de caracterul proporțional al măsurilor;

c) prevenirea, detectarea și corectarea neregulilor și a fraudelor;

d) aplicarea unor sancțiuni efective, proporționale și cu efect de descurajare și inițierea unor proceduri judiciare în acest scop, dacă este nevoie;

e) recuperarea plăților necuvenite și inițierea unor proceduri judiciare în acest scop, dacă este nevoie, inclusiv pentru nereguli.

(2) Guvernul instituie sisteme de gestionare și control eficiente pentru a asigura respectarea prezentei legi.

(3) Beneficiarii FNDAMR sunt obligați să furnizeze informațiile necesare pentru identificarea lor, inclusiv, dacă este cazul, pentru identificarea grupului din care fac parte.

(4) Sancțiunile aplicate, astfel cum se menționează la alin. (1) lit. d), sunt proporționale și adaptate în funcție de gravitatea, amploarea, persistența sau caracterul repetitiv ale neconformității constatate.

(5) Dispozițiile stabilite garantează, în special, că nu sunt impuse sancțiuni atunci când:

a) neconformitatea este determinată de cazurile de circumstanță care justifică neexecutarea sau de circumstanțele excepționale în conformitate cu art. 5;

b) neconformitatea este cauzată de o eroare a autorității competente sau a unei alte autorități, iar eroarea nu ar fi putut fi detectată în mod rezonabil de persoana vizată de sancțiunea administrativă;

c) persoana vizată poate demonstra într-un mod considerat satisfăcător de către autoritatea competentă că nu este răspunzătoare pentru nerespectarea obligațiilor menționate la alin. (1) sau atunci când autoritatea competentă stabilește într-un alt mod că persoana vizată nu este răspunzătoare în acest sens.

(6) În cazul în care nerespectarea condițiilor de acordare a ajutorului este determinată de cazurile de circumstanțe care justifică neexecutarea sau de circumstanțele excepționale în conformitate cu art. 5, beneficiarul își păstrează dreptul de a beneficia de ajutor.

(7) Sistemul de gestionare și control va asigura posibilitatea ca cererile de sprijin și de plată să fie corectate după depunerea acestora, fără ca acest lucru să afecteze dreptul de a beneficia de ajutor, cu condiția ca erorile sau omisiunile care trebuie corectate să fi fost făcute cu bună-credință, astfel cum este recunoscut de către autoritatea competentă, iar corectura să fie efectuată fie înainte ca solicitantul să fi fost informat că a fost selectat pentru un control la fața locului, fie înainte ca autoritatea competentă să fi luat o decizie cu privire la cerere.

(8) Reclamațiile referitoare la gestionarea FNDAMR se examinează în conformitate cu Codul administrativ al Republicii Moldova nr. 116/2018.

Articolul 33. Norme referitoare la controalele care trebuie efectuate

(1) Sistemul de gestionare și control include controale sistematice care vizează, între altele, domeniile în care riscul de eroare este cel mai ridicat.

(2) Controalele sunt efectuate la nivelul necesar pentru o gestionare eficientă a riscurilor la adresa intereselor financiare ale statului. Autoritatea competentă își selectează eșantionul de control din întreaga populație de solicitanți, incluzând, după caz, o parte aleatorie și o parte selectată pe baza analizei riscurilor.

(3) Guvernul adoptă normele necesare pentru aplicarea uniformă a prezentului articol, în special:

a) în ceea ce privește sectorul vitivinicol, norme privind măsurarea suprafețelor, controalele, precum și normele care reglementează procedurile financiare specifice pentru eficientizarea controalelor;

b) testele și metodele care urmează să fie aplicate în vederea stabilirii eligibilității produselor pentru intervenție publică și depozitare privată, precum și utilizarea procedurilor de achiziții atât pentru intervenția publică, cât și pentru depozitarea privată.

Articolul 34. Clauza de eludare

Nu se acordă niciun avantaj persoanelor fizice sau juridice în privința cărora s-a stabilit că au fost create în mod artificial condițiile necesare în vederea obținerii acelor avantaje, contrar obiectivelor legislației respective.

Articolul 35. Compatibilitatea intervențiilor în scopul controalelor în sectorul vitivinicol

Procedurile administrative și de control aplicate intervențiilor din sectorul vitivinicol sunt compatibile cu sistemul integrat de administrare și control în ceea ce privește:

- a) sistemele de identificare a parcelelor agricole;
- b) controalele.

Secțiunea a 2-a

Sistemul integrat de administrare și control

Articolul 36. Domeniul de aplicare

(1) Guvernul instituie un sistem integrat de administrare și control (în continuare – *sistem integrat*).

(2) Sistemul integrat se aplică intervențiilor bazate pe suprafață și pe animale.

(3) În măsura în care este necesar, sistemul integrat este utilizat, de asemenea, pentru gestionarea și controlul condiționalității și pentru intervențiile din sectorul vitivinicol.

Articolul 37. Elementele sistemului integrat

(1) Sistemul integrat conține următoarele elemente:

- a) un sistem de înregistrare a fermierilor;
- b) un sistem de identificare a parcelelor agricole;
- c) un sistem de depunere a cererilor cu informații geospațiale și, dacă este cazul, un sistem de depunere a cererilor de sprijin pentru animale;
- d) un sistem de monitorizare a suprafețelor;
- e) un sistem de identificare a beneficiarilor intervențiilor bazate pe tipurile de intervenții de plăți directe și dezvoltare rurală;
- f) un sistem de control și de sancțiuni;
- g) dacă este cazul, un sistem de identificare și de înregistrare a drepturilor la plată;
- h) un sistem de identificare și de înregistrare a animalelor.

(2) Sistemul integrat conține subsistemului informațional „Moldova LEADER IT Soft” (MLIS) și alte subsisteme informaționale necesare în procesul de implementare a PSPA.

(3) Sistemul integrat furnizează informații relevante pentru raportarea cu privire la indicatorii stabiliți în PSPA.

(4) Sistemul integrat funcționează cu ajutorul bazelor de date electronice și al sistemelor de informații geografice și permite schimbul de date și integrarea datelor între bazele de date electronice și sistemele de informații geografice.

Articolul 38. Păstrarea și partajarea datelor

(1) Toate datele și documentația privind progresele raportate în atingerea indicatorilor stabiliți în PSPA și monitorizate în conformitate cu art. 55 sunt înregistrate și păstrate.

(2) Seturile de date colectate prin intermediul sistemului integrat care sunt relevante în sensul Legii nr. 254/2016 cu privire la infrastructura națională de date spațiale sau pentru monitorizarea politicilor sunt partajate gratuit între autoritățile publice și sunt puse la dispoziția publicului la nivel național.

(3) Seturile de date colectate, prin intermediul sistemului integrat, care sunt relevante pentru producerea de statistici sunt partajate gratuit cu Biroul Național de Statistică pentru elaborarea de statistici.

(4) Accesul publicului la seturile de date menționate la alin. (2) și (3) se limitează în cazul în care accesul respectiv ar afecta în mod negativ confidențialitatea datelor cu caracter personal.

(5) Beneficiarii au acces la toate datele relevante care îi privesc, referitoare la terenurile pe care le utilizează sau intenționează să le utilizeze, pentru a le permite acestora să depună cereri corecte.

Secțiunea a 3-a Verificarea tranzacțiilor

Articolul 39. Domeniul de aplicare

(1) Prezenta secțiune stabilește norme specifice privind verificarea documentelor comerciale ale entităților care primesc sau efectuează plăți legate direct sau indirect de sistemul de finanțare din FNDAMR sau ale reprezentanților acestor entități (în continuare – *întreprinderi*), pentru a se stabili dacă tranzacțiile care fac parte din sistemul de finanțare din FNDAMR au fost într-adevăr efectuate și dacă au fost efectuate corect.

(2) Prezentul capitol nu se aplică intervențiilor bazate pe tipurile de intervenții în anumite sectoare menționate în art. 21.

(3) Autoritatea de management poate adopta o listă a intervențiilor care, din cauza modului în care au fost concepute și a cerințelor de control, nu sunt adecvate pentru controale ex post suplimentare sub forma verificării documentelor comerciale și, prin urmare, nu fac obiectul acestei verificări în temeiul prezentului capitol.

Articolul 40. Organizarea verificărilor tranzacțiilor

(1) Documentele comerciale ale întreprinderilor sunt verificate în mod sistematic, ținând cont de caracterul tranzacțiilor supuse verificării. Selectarea întreprinderilor în scopul verificării trebuie să garanteze în cel mai înalt grad eficacitatea măsurilor de prevenire și detectare a neregulilor. Selecția ține cont, între altele, de importanța financiară a întreprinderilor în cadrul sistemului respectiv și de alți factori de risc.

(2) În cazurile corespunzătoare, verificarea prevăzută la alin. (1) este extinsă la persoanele fizice și juridice cu care sunt asociate întreprinderile, precum și la alte persoane fizice sau juridice relevante pentru realizarea controalelor încrucișate prevăzute la art. 41.

(3) Subdiviziunile din cadrul Agenției de plăți responsabile cu aplicarea prezentului capitol sunt organizate în așa fel încât să fie independente de subdiviziunile responsabile cu plățile și cu controalele desfășurate înaintea efectuării plăților.

(4) Întreprinderile în cazul cărora suma încasărilor sau a plăților a fost mai mică de 500 000 lei sunt supuse verificării în conformitate cu prezentul capitol numai din motive specifice care trebuie indicate în planurile de control anuale menționate la art. 42 alin. (1).

Articolul 41. Controale încrucișate

(1) Exactitatea datelor primare supuse verificării se stabilește prin mai multe controale încrucișate care includ, atunci când este cazul, documentele comerciale ale unor terți, în funcție de nivelul de risc prezentat, verificările cuprinzând:

- a) comparații cu documentele comerciale ale furnizorilor, ale clienților, ale transportatorilor și ale altor terți;
- b) atunci când este cazul, controlul fizic al cantității și naturii stocurilor;

c) comparații cu înregistrările fluxurilor financiare care precedă sau urmează tranzacțiile efectuate în cadrul sistemului de finanțare din FNDAMR;

d) controale, în ceea ce privește evidența contabilă sau înregistrările operațiunilor financiare, care reflectă, la data verificării, acuratețea documentelor pe care le deține Agenția de plăți ca dovadă a plății ajutorului către beneficiar.

(2) În cazurile în care întreprinderile sunt obligate să țină o contabilitate specifică a stocurilor, verificarea respectivei contabilități include, în cazurile corespunzătoare, confruntarea acesteia cu documentele comerciale și, dacă este cazul, cu cantitățile aflate efectiv în stoc.

(3) Pentru selectarea tranzacțiilor care urmează a fi controlate, se ține cont în totalitate de nivelul de risc prezentat.

(4) Responsabilii întreprinderii sau un terț se asigură că toate documentele comerciale și informațiile suplimentare sunt furnizate funcționarilor responsabili de verificare sau persoanelor autorizate să efectueze verificarea în numele acestora. Datele stocate în format electronic sunt furnizate pe un suport de date corespunzător.

(5) Funcționarii responsabili de verificare sau persoanele autorizate să efectueze verificarea în numele acestora pot să solicite extrase sau copii ale documentelor menționate la alin. (1).

Articolul 42. Planificarea și raportarea controalelor

(1) Agenția de plăți elaborează planuri de control în vederea verificărilor care urmează să fie efectuate în temeiul art. 40 pe parcursul următoarei perioade de verificare.

(2) În fiecare an, Agenția de plăți transmite autorității de management spre aprobare:

a) planul de control menționat la alin. (1) și specifică numărul de întreprinderi care urmează să fie supuse verificărilor și divizarea acestora pe sectoare, în funcție de cuantumurile aferente;

b) un raport detaliat privind aplicarea prezentului capitol în perioada de verificare precedentă.

Articolul 43. Competențe de executare legate de verificarea tranzacțiilor

Autoritatea de management stabilește norme de:

a) desfășurare a verificărilor menționate la art. 40 în ceea ce privește selectarea întreprinderilor, proporția și calendarul verificărilor;

b) conținutul rapoartelor menționate la art. 42 alin. (2) lit. b) și orice alte notificări necesare în temeiul prezentului capitol.

Secțiunea a 4-a Sistemul de control și sancțiunile administrative legate de condiționalitate

Articolul 44. Sistemul de control aferent condiționalității

(1) Autoritatea de management instituie un sistem pentru a verifica dacă beneficiarii plăților directe respectă condiționalitățile prevăzute la art. 18.

(2) Agenția de plăți:

1) include controale la fața locului pentru a verifica respectarea de către beneficiari a condiționalităților prevăzute la art. 18;

2) decide, în funcție de cerințe, standarde, acte juridice sau domeniile condiționalității în cauză, să utilizeze controalele, inclusiv controalele administrative, efectuate în cadrul sistemelor de control aplicabile respectivei cerințe, respectivului standard, act normativ sau domeniu al condiționalității, cu condiția ca eficiența acestor controale să fie cel puțin egală cu cea a controalelor la fața locului menționate la pct. 1);

3) poate, atunci când este cazul, să utilizeze teledetecția sau sistemul de monitorizare a suprafețelor sau orice alte tehnologii relevante care le ajută în efectuarea controalelor la fața locului menționate la pct. 1);

4) stabilește eșantionul de control pentru controalele la fața locului menționate la pct. 1) care urmează să fie efectuate în fiecare an, pe baza unei analize a riscurilor care:

a) ia în considerare și aplică factori de ponderare pentru structura fermei, riscul inerent de neconformitate și, după caz, participarea beneficiarilor la serviciile de consiliere agricolă;

b) includ o componentă aleatorie, și

c) se asigură că eșantionul de control acoperă cel puțin 1% din beneficiarii enumerați la alin. (1);

5) în ceea ce privește obligațiile în materie de condiționalitate în legătură cu respectarea normelor privind interzicerea utilizării anumitor substanțe cu efect hormonal sau tireostatic și a substanțelor β -agoniste în creșterea animalelor, se consideră că prin aplicarea unui nivel de eșantionare specific planurilor de monitorizare se îndeplinește cerința privind proporția minimă prevăzută la subpct. 4).

Articolul 45. Sistemul de sancțiuni administrative aferente condiționalității

(1) Autoritatea de management instituie un sistem care prevede aplicarea de sancțiuni administrative beneficiarilor menționați la art. 44 alin. (1), care nu respectă în orice moment al anului calendaristic în cauză, condiționalitățile prevăzute la art. 18.

(2) Sancțiunile administrative menționate la alin. (1) se aplică doar dacă neconformitatea este rezultatul unei acțiuni sau omisiuni imputabile direct beneficiarului respectiv și dacă este îndeplinită una sau fiecare dintre condițiile de mai jos:

a) neconformitatea este legată de activitatea agricolă a beneficiarului;

b) neconformitatea vizează exploatarea sau alte suprafețe gestionate de beneficiar.

(3) În sistemul de sancțiuni administrative menționate la alin. (1), autoritatea de management include norme privind aplicarea de sancțiuni administrative în cazurile în care terenul agricol, exploatarea agricolă sau părți ale acestora sunt transferate în cursul anului calendaristic sau al anilor în cauză; normele respective se bazează pe atribuirea corectă și echitabilă a răspunderii pentru neconformitate între cedenți și cesionari.

(4) Agenția de plăți nu aplică sancțiuni administrative:

a) per beneficiar și per an calendaristic atunci când quantumul sancțiunii este mai mic sau egal cu 2 000 de lei. Cu toate acestea, beneficiarul este informat cu privire la constatarea neconformității și la obligația de a lua măsuri de remediere pe viitor;

b) dacă neconformitatea este determinată de un caz de circumstanță care justifică neexecutarea;

c) dacă neconformitatea este determinată de un ordin din partea unei autorități publice.

(5) Aplicarea unei sancțiuni administrative nu aduce atingere legalității și regularității cheltuielilor cărora li se aplică.

Articolul 46. Aplicarea și calcularea sancțiunilor administrative

(1) Sancțiunile administrative menționate la art. 45 se aplică prin reducerea plăților sau excluderea de la întregul quantum al plăților menționate la art. 44 alin. (1), care au fost acordate sau urmează a fi acordate beneficiarului în cauză în legătură cu cererile de sprijin pe care beneficiarul respectiv le-a transmis sau urmează să le transmită în cursul anului calendaristic în care a avut loc constatarea neconformității.

(2) Reducerile sau excluderile se calculează pe baza plăților acordate sau care urmează să fie acordate în anul calendaristic în care s-a produs neconformitatea. Cu toate acestea, în cazul în care nu este posibil să se stabilească anul calendaristic în care s-a produs neconformitatea, reducerile sau excluderile se calculează pe baza plăților acordate sau care urmează să fie acordate în anul calendaristic în care a avut loc constatarea neconformității.

(3) Pentru calcularea reducerilor și a excluderilor respective, se ține cont de gravitatea, amploarea, persistența sau caracterul repetitiv și de caracterul deliberat al neconformității constatate. Sancțiunile administrative impuse trebuie să fie efective, proporționale și cu efect de descurajare.

(4) Sancțiunile administrative se bazează pe controalele efectuate în conformitate cu art. 44 alin. (2).

(5) Reducerea este de 3% din quantumul total al plăților menționate la alin. (1).

(6) În cazul în care neconformitatea nu are consecințe sau are doar consecințe ne semnificative asupra îndeplinirii obiectivului vizat de standardul sau de cerința în cauză, nu se aplică nicio sancțiune administrativă.

(7) Autoritatea de management instituie un mecanism de avertizare pentru a se asigura că beneficiarii sunt informați cu privire la neconformitățile constatate și la posibilele măsuri de remediere care trebuie luate. Mecanismul respectiv include, de asemenea, serviciile specifice de consiliere agricolă, participarea la acestea putând deveni obligatorie pentru beneficiarii în cauză.

(8) În cazul în care utilizează sistemul de monitorizare a suprafețelor menționat la art. 37 alin. (1) lit. d) pentru a detecta cazurile de neconformitate, Agenția de plăți poate decide să aplice o reducere procentuală mai mică decât cea prevăzută la alin. (5).

(9) În cazul în care neconformitatea are consecințe grave asupra îndeplinirii obiectivului vizat de standardul sau de cerința în cauză ori constituie un risc direct pentru sănătatea publică sau pentru sănătatea animalelor, se aplică o reducere procentuală mai mare a plăților decât cea prevăzută la alin. (5).

(10) În cazul în care neconformitatea persistă sau se repetă o dată în decursul a trei ani calendaristici consecutivi, procentul reducerii este de 10% din quantumul total al plăților menționate la alin. (1). Repetările ulterioare ale aceleiași neconformități, fără un motiv justificat din partea beneficiarului, sunt considerate cazuri de neconformitate deliberată.

(11) În caz de neconformitate deliberată, procentul reducerii este de cel puțin 15% din quantumul total al plăților menționate la alin. (1).

Articolul 47. Quantumuri rezultate din sancțiunile administrative aferente condiționalității

Agenția de plăți poate reține 25% din quantumurile rezultate din reducerile și excluderile menționate la art. 46.

Secțiunea a 5-a **Sistemul de control și sancțiunile administrative** **legate de condiționalitatea socială**

Articolul 48. Sistemul de control aferent condiționalității sociale

(1) Autoritatea de management instituie un sistem care prevede aplicarea de sancțiuni administrative fermierilor și altor beneficiari care primesc plăți directe și plăți conform art. 22 alin. (1) lit. a).

(2) În acest scop, se utilizează sistemele aplicabile de control și de asigurare a respectării normelor din domeniul legislației sociale și în materie de ocupare a forței de muncă, precum și standardele de muncă aplicabile pentru a garanta că fermierii și alți beneficiari de sprijin, respectă obligațiile prevăzute de legislația socială și de ocupare a forței de muncă și a standardelor de muncă.

Articolul 49. Sistemul sancțiunilor administrative aferente condiționalității sociale

(1) În cadrul sistemului menționat la art. 48 alin. (1), Agenția de plăți este notificată cel puțin o dată pe an cu privire la cazurile de nerespectare, în cazul în care autoritățile responsabile cu asigurarea respectării legislației sociale și de ocupare a forței de muncă și a standardelor de muncă aplicabile au luat decizii executorii în acest sens. Notificarea respectivă include o evaluare și o clasificare a gravității, amplitudinii, persistenței sau caracterului repetitiv și a caracterului deliberat al neconformității în cauză.

(2) Agenția de plăți este notificată numai dacă neconformitatea este rezultatul unei acțiuni sau omisiuni imputabile direct beneficiarului respectiv și dacă este îndeplinită una sau fiecare dintre condițiile de mai jos:

- a) neconformitatea este legată de activitatea agricolă a beneficiarului;
- b) neconformitatea vizează exploatarea sau alte suprafețe gestionate de beneficiar,

(3) Agenția de plăți nu aplică sancțiuni administrative:

- a) per beneficiar și per an calendaristic atunci când cuantumul sancțiunii este mai mic sau egal cu 2 000 de lei. Cu toate acestea, beneficiarul este informat cu privire la constatarea neconformității și la obligația de a lua măsuri de remediere pe viitor;

- b) dacă neconformitatea este determinată de un caz de circumstanță justificată;

- c) dacă neconformitatea este determinată de un ordin din partea unei autorități publice.

(4) Aplicarea unei sancțiuni administrative nu aduce atingere legalității și regularității cheltuielilor cărora li se aplică.

Articolul 50. Aplicarea și calcularea sancțiunilor administrative

(1) Sancțiunile administrative se aplică prin reducerea plăților sau excluderea de la întregul quantum al plăților menționate la art. 44 alin. (1), care au fost acordate sau urmează a fi acordate beneficiarului în cauză în legătură cu cererile de sprijin pe care beneficiarul respectiv le-a transmis sau urmează să le transmită în cursul anului calendaristic în care a avut loc constatarea neconformității.

(2) Reducerile sau excluderile se calculează pe baza plăților acordate sau care urmează să fie acordate în anul calendaristic în care s-a produs neconformitatea. Cu toate acestea, în cazul în care nu este posibil să se stabilească anul calendaristic în care s-a produs neconformitatea, reducerile sau excluderile se calculează pe baza plăților acordate sau care urmează să fie acordate în anul calendaristic în care a avut loc constatarea neconformității.

(3) Pentru calcularea reducerilor și a excluderilor respective, se ține cont de gravitatea, amploarea, persistența sau caracterul repetitiv și de caracterul deliberat al neconformității constatate, în concordanță cu evaluarea efectuată de autoritățile responsabile cu asigurarea respectării legislației sociale și de ocupare a forței de

muncă și a standardelor de muncă aplicabile. Sancțiunile administrative impuse trebuie să fie efective, proporționale și cu efect de descurajare.

(4) Dispozițiile relevante de la art. 46 alin. (5), (6) și (10) se aplică corespunzător aplicării și calculării sancțiunilor administrative.

Capitolul IX

PROGRAMUL STRATEGIC AL POLITICII AGRICOLE

Articolul 51. Programul Strategic al Politicii Agricole

(1) Autoritatea de management elaborează PSPA pentru a pune în aplicare sprijinul finanțat din FNDAMR în scopul realizării obiectivelor generale ale politicii agricole.

(2) În vederea îndeplinirii obiectivelor generale ale politicii agricole, în baza analizei SWOT și evaluării nevoilor, se stabilesc strategii de intervenții pentru obiectivele specifice ale PSPA, indicatori de realizare, de rezultat și impact.

(3) În vederea atingerii acestor indicatori, intervențiile se bazează pe tipurile de intervenții prevăzute în capitolul V.

Articolul 52. Cerințe procedurale

(1) PSPA este elaborat pe baza unor proceduri transparente în conformitate cu prezenta lege.

(2) Autoritatea de management se asigură că:

a) autoritățile relevante de la nivel național, regional și local sunt implicate în consultarea și definitivarea PSPA;

b) autoritățile publice competente în domeniul mediului și al climei sunt implicate efectiv în elaborarea aspectelor legate de mediu și de climă ale PSPA.

(3) Autoritatea de management organizează un parteneriat cu autoritățile naționale, regionale și locale competente. Parteneriatul include cel puțin următorii parteneri:

a) autoritățile relevante de la nivel regional și local, precum și alte autorități publice, inclusiv autoritățile competente în materie de mediu și de climă;

b) reprezentanți ai sectorului agricol și alți parteneri economici și sociali;

c) organismele relevante care reprezintă societatea civilă și, după caz, organismele responsabile cu promovarea incluziunii sociale, a drepturilor fundamentale, a egalității de gen și a nediscriminării.

(4) Autoritatea de management implică efectiv partenerii respectivi în elaborarea PSPA și se consultă cu părțile interesate relevante, inclusiv în ceea ce privește standardele minime în legătură cu bunele condiții agricole și de mediu, după caz.

(5) Organizarea și punerea în aplicare a parteneriatului se efectuează în conformitate cu principiile transparenței în procesul decizional.

Articolul 53. Conținutul PSPA

PSPA conține în special secțiuni privind următoarele:

- a) rezumatul analizei SWOT;
- b) evaluarea nevoilor;
- c) strategia de intervenție;
- d) plățile directe, intervențiile sectoriale și intervențiile pentru dezvoltarea rurală;
- e) definițiile și cerințele minime;
- f) ținta și planul financiar;
- g) monitorizarea, raportarea, evaluarea și transparența;
- h) sistemul de guvernanță și de coordonare.

Capitolul X

MONITORIZARE, RAPORTARE, EVALUARE ȘI TRANSPARENȚĂ

Articolul 54. Instituirea cadrului de performanță

(1) Autoritatea de management instituie cadrul de performanță, care permite raportarea, monitorizarea și evaluarea performanței PSPA pe parcursul punerii în aplicare a acestuia.

(2) Cadrul de performanță include următoarele elemente:

- a) un set de indicatori comuni de realizare, de rezultat, de impact și de context, care vor fi utilizați ca bază pentru monitorizarea, evaluarea și raportarea anuală privind performanța;
- b) indicatori și obiective de etapă anuale stabilite în raport cu obiectivul specific relevant, utilizând indicatorii de rezultat relevanți;
- c) colectarea, stocarea și transmiterea datelor;
- d) raportare anuală privind performanța, activități de monitorizare și evaluare;
- e) evaluările ex ante, intermediară și ex post, precum și toate celelalte activități de evaluare legate de PSPA.

Articolul 55. Furnizarea de informații

(1) Beneficiarii sprijinului oferit prin intermediul intervențiilor din cadrul PSPA și grupurile de acțiune locală furnizează autorității de management și Agenției de plăți, toate informațiile necesare pentru monitorizarea și evaluarea PSPA.

(2) Autoritatea de management asigură că sunt stabilite surse de date cuprinzătoare, disponibile la timp și fiabile, pentru a se permite o monitorizare eficientă a progreselor înregistrate în vederea îndeplinirii obiectivelor de politică, folosind indicatori de realizare, de rezultat și de impact.

Articolul 56. Proceduri de monitorizare

Pe baza indicatorilor de rezultat, comitetul național de monitorizare și autoritatea de management monitorizează punerea în aplicare a PSPA, precum și progresele realizate în vederea atingerii indicatorilor PSPA.

Articolul 57. Competențe de executare pentru cadrul de performanță

Autoritatea de management stabilește conținutul cadrului de performanță, care include indicatori necesari pentru monitorizarea și evaluarea adecvată a politicii, metodele de calculare a indicatorilor, precum și dispozițiile necesare pentru a se garanta acuratețea și fiabilitatea datelor colectate.

Articolul 58. Rapoartele anuale privind performanța

(1) Autoritatea de management prezintă Guvernului un raport anual privind performanța implementării PSPA până la 31 martie a anului ulterior celui de raportare.

(2) Ultimul raport anual privind performanța cuprinde un rezumat al evaluărilor realizate pe parcursul perioadei de punere în aplicare.

(3) Rapoartele anuale privind performanța prezintă informații calitative și cantitative esențiale privind implementarea PSPA, făcând trimitere la date financiare și la indicatori de realizare și de rezultat, inclusiv la nivel regional dacă este cazul.

(4) Rapoartele anuale privind performanța, precum și un rezumat pentru cetățeni al conținutului acestora, sunt puse la dispoziția publicului.

Articolul 59. Reuniuni anuale de evaluare

(1) În fiecare an, autoritatea de management organizează o reuniune de evaluare a raportului anual privind performanța PSPA.

(2) Reuniunea de evaluare vizează examinarea performanței PSPA, inclusiv a progreselor realizate în vederea atingerii indicatorilor stabiliți, și a informațiilor disponibile privind impactul relevant, precum și a eventualelor probleme care afectează performanța și a măsurilor trecute sau viitoare care puteau sau pot fi luate pentru a le soluționa.

Articolul 60. Evaluarea PSPA în perioada de punere în aplicare și ex post

(1) Autoritatea de management efectuează evaluări ale PSPA în perioada de punere în aplicare și ex post pentru a îmbunătăți calitatea elaborării și punerii în aplicare. Autoritatea de management evaluează anual până la 25 februarie a anului ulterior celui de raportare, eficacitatea, eficiența, relevanța, coerența, valoarea adăugată și impactul PSPA în ceea ce privește contribuția sa la îndeplinirea obiectivelor generale și specifice ale politicii agricole. Impactul general al PSPA este evaluat doar în cadrul evaluării ex post, care se va realiza după sfârșitul perioadei de implementare a PSPA.

(2) Evaluarea ex post a PSPA se încredințează unor experți independenți din punct de vedere funcțional.

(3) Autoritatea de management se asigură că sunt instituite proceduri pentru generarea și colectarea datelor necesare pentru evaluări.

(4) Autoritatea de management întocmește un plan de evaluare care furnizează indicii privind activitățile de evaluare menite a fi desfășurate în cursul perioadei de punere în aplicare.

(5) Autoritatea de management prezintă planul de evaluare a PSPA comitetului national de monitorizare anual, până la 25 decembrie.

(6) Autoritatea de management este responsabil cu finalizarea unei evaluări ex post cuprinzătoare a PSPA.

(7) La jumătatea perioadei de implementare a PSPA, se va efectua evaluarea intermediară a realizărilor și rezultatelor implementării PSPA.

(8) Toate evaluările se pun la dispoziția publicului.

Articolul 61. Publicarea informațiilor referitoare la beneficiari

(1) Agenția de plăți asigură publicarea anuală a beneficiarilor FNDAMR, inclusiv, dacă este cazul, a informațiilor referitoare la grupuri în care participă beneficiarii, în conformitate cu art. 32 alin. (3).

(2) Conținutul informațiilor despre beneficiarii menționați la alin. (1) se stabilește de către autoritatea de management.

(3) Informațiile despre beneficiari, precum și lista beneficiarilor care au comis/admis nereguli, se publică pe site-ul web oficial al Agenției de plăți. Astfel de informații sunt disponibile timp de doi ani de la data publicării acestora.

Articolul 62. Informarea beneficiarilor cu privire la publicarea unor date referitoare la aceștia

(1) Agenția de plăți informează beneficiarii că datele care îi privesc vor fi făcute publice în conformitate cu art. 61 și că astfel de date pot fi prelucrate de către organisme de audit în vederea protejării intereselor financiare ale statului.

(2) În conformitate cu cerințele Legii nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal, în cazul datelor cu caracter personal, Agenția de plăți informează beneficiarii cu privire la drepturile care le revin în temeiul legii menționate și cu privire la procedurile aplicabile pentru exercitarea acestor drepturi.

Articolul 63. Prelucrarea și protecția datelor cu caracter personal

(1) Fără a se aduce atingere art. 61 și 62, autoritatea de management și Agenția de plăți colectează date cu caracter personal în scopul îndeplinirii obligațiilor de gestionare, control, audit și monitorizare și evaluare care le revin în temeiul prezentului regulament, precum și în scopuri statistice și nu prelucrează datele respective într-un mod incompatibil cu scopurile respective.

(2) În cazul în care sunt prelucrate în scopuri de monitorizare și de evaluare în temeiul prezentei legi, precum și în scopuri statistice, datele cu caracter personal sunt anonimizate.

(3) Datele cu caracter personal se prelucrează în conformitate cu Legea nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal. În special, aceste date nu sunt stocate într-o formă care permite identificarea persoanelor vizate pe o perioadă mai lungă decât cea necesară în scopurile pentru care au fost colectate sau pentru care sunt prelucrate ulterior, ținând seama de perioadele minime de păstrare prevăzute de legislație.

(4) Agenția de plăți informează persoanele vizate că datele lor cu caracter personal pot fi prelucrate de către organisme naționale în conformitate cu alin. (1) și că, în acest sens, le revin drepturile privind protecția datelor cu caracter personal.

Articolul 64. Norme aplicabile întreprinderilor

În cazul în care sprijinul prevăzut în capitolul V se acordă pentru forme de cooperare între întreprinderi, acesta se poate acorda numai formelor de cooperare care respectă normele de concurență, reglementate de Legea concurenței nr. 183/2012.

Articolul 65. Ajutoare de stat

Măsurile de sprijin acordate pentru producția și comercializarea produselor agricole, cu excepția celor prevăzute în anexa nr. 1 la Acordul privind agricultura, ratificat prin Legea nr. 218/2001 pentru aderarea Republicii Moldova la Organizația Mondială a Comerțului, se acordă, se notifică, se asigură evidența, raportarea și monitorizarea în conformitate cu Legea nr. 139/2012 cu privire la ajutorul de stat și actele normative ale Consiliului Concurenței.

Capitolul XI DISPOZIȚII FINALE TRANZITORII

Articolul 66. Dispoziții tranzitorii

(1) La data intrării în vigoare a prezentei legi, art. 12, art. 15, art. 16 lit. a) și c)-e), art. 17, art. 19-21, art. 25 alin. (4) și art. 31 din Legea nr. 71/2023 cu privire la subvenționarea în agricultură și mediul rural (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2023, nr. 134-137, art. 209), cu modificările ulterioare, se abrogă, iar art. 18 se abrogă la 1 ianuarie 2027.

(2) Legea nr. 71/2023 cu privire la subvenționarea în agricultură și mediul rural (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2023, nr. 134-137, art. 209), cu modificările ulterioare, se abrogă la 31 decembrie 2031.

(3) Legea nr. 71/2023 cu privire la subvenționarea în agricultură și mediul rural continuă să se aplice:

a) cererilor de subvenționare a proiectelor investiționale inițiate în anul 2024 și finalizate nu mai târziu de anul 2026, în domeniile de intervenție ale formei de subvenționare prevăzute la art. 18;

b) prin derogare de la lit. a), cererilor de subvenționare a cheltuielilor efectuate în rate pentru tehnica și utilajul agricol, stinse în anul 2024 sau care devin scadente nu mai târziu de anul 2026;

c) cererilor de subvenționare a cheltuielilor efectuate în etape sau avans, în cadrul proiectelor investiționale depuse la Agenția de plăți până în anul 2024 și care devin scadente în anul 2026, conform domeniilor de intervenție ale formelor de subvenționare prevăzute la art. 17 și 19;

d) procedurilor administrative nefinalizate sau inițiate în temeiul lit. a)-c), actelor administrative individuale în proces de executare, emise în temeiul Legii nr. 71/2023 și procedurii de monitorizare postachitare.

(4) Prin derogare de la art. 7 alin. (4), distribuirea/redistribuirea FNDAMR în perioada 2025-2026 se va efectua inclusiv pentru formele de subvenționare prevăzute la art. 17-19 și 21 din Legea nr. 71/2023 cu privire la subvenționarea în agricultură și mediul rural.

(5) Prin derogare de la art. 24 alin. (3), în perioada 2025-2027, alocările financiare din FNDAMR se vor redistribui între tipurile de intervenții sub formă de plăți directe, tipurile de intervenții în domeniul dezvoltării rurale și tipurile de intervenții sectoriale, fără a modifica PSPA, reieșind din nivelul de prioritizare a intervențiilor cu redirecționarea către intervențiile cu prioritate înaltă.

(6) La data intrării în vigoare a prezentei legi, Legea nr. 183/2020 privind asigurarea subvenționată în agricultură (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2020, nr. 267-271, art. 572), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

a) denumirea legii va avea următorul cuprins:

„LEGE

privind asigurarea în agricultură cu sprijin financiar acordat de către stat”;

b) la art. 1 alin. (2), cuvintele „subvenționarea de către stat a primelor de asigurare” se substituie cu cuvintele „sprijinul financiar acordat de către stat pentru primele de asigurare”;

c) la art. 2:

denumirea va avea următorul cuprins:

„**Articolul 2.** Cadrul juridic al asigurării în agricultură cu sprijin financiar de către stat”;

cuvintele „Asigurarea subvenționată în agricultură” se substituie cu cuvintele „Asigurarea în agricultură cu sprijin financiar acordat de către stat”;

d) la art. 3:

alin. (1), cuvintele „subvenționarea primelor de asigurare în agricultură” se substituie cu cuvintele „sprijinul financiar acordat pentru plata primelor de asigurare în agricultură”;

alin. (2), textul „Legea nr. 71/2023 cu privire la subvenționarea în agricultură și mediul rural, care își asigură bunurile agricole prezente și viitoare”

se substituie cu textul „Legea nr. ____ privind finanțarea, gestionarea și monitorizarea politicii agricole”;

e) la art. 29 alin. (4), cuvântul „subvenție proporțională” se substituie cu cuvintele „sprijin financiar proporțional”;

f) în denumirea capitolului IV, cuvintele „**SUVENTIONARE A ACESTEIA**” se substituie cu cuvintele „**ACORDARE A SPRIJINULUI FINANCIAR PENTRU ACEASTA**”;

g) la art. 31, alin. (8) se abrogă;

h) art. 32 va avea următorul cuprins:

„Articolul 32. Sprijinul financiar acordat pentru primele de asigurare

Sprijinul financiar acordat pentru primele de asigurare se efectuează din Fondul național de dezvoltare a agriculturii și mediului în conformitate cu prevederile Legii nr. ____ privind finanțarea, gestionarea și monitorizarea politicii agricole și actelor normative de punere în aplicare a acesteia.”;

i) la art. 38 alin. (5), cuvintele „partea primei de asigurare subvenționată de către stat nu a fost încasată” se substituie cu cuvintele „sprijinul financiar acordat pentru prima de asigurare nu a fost plătită”, iar textul „După achitarea de către stat a părții subvenționate” se substituie cu textul „După plata sprijinului financiar pentru prima de asigurare”.

Articolul 67. Dispoziții finale

(1) Prezenta lege intră în vigoare la data de 1 ianuarie 2025, cu excepția art. 10, art. 11 alin. (2) și (4) și art. 12, care vor intra în vigoare la data de 1 ianuarie 2027, a secțiunii a 2-a din capitolul VIII, care va intra în vigoare la data de 1 ianuarie 2028, și a secțiunilor 4 și 5 din capitolul VIII, care vor intra în vigoare la data de 1 ianuarie 2030.

(2) Guvernul, în termen de 6 luni de la data publicării prezentei legi, va modifica actele sale normative în conformitate cu prezenta lege și va asigura elaborarea actelor normative necesare pentru punerea în aplicare a acesteia.

NOTA DE FUNDAMENTARE
la proiectul de lege privind finanțarea gestionarea și monitorizarea politicii agricole

1. Denumirea sau numele autorului și, după caz, a/al participanților la elaborarea proiectului actului normativ

Autorul proiectului de lege privind finanțarea gestionarea și monitorizarea politicii agricole (în continuare – proiectul legii) este Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare (în continuare - MAIA).

Pentru elaborarea acestui proiect de lege, prin Ordinul nr. 189 din 13.12.2023 a fost instituit Grupul de lucru, din care fac parte reprezentanții MAIA și Agenției de Intervenție și Plăți pentru Agricultură (în continuare - Agenția de plăți), care este o structură organizațională din sfera de competență a MAIA, responsabilă de gestionarea și controlul Fondului național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural (în continuare – FNDAMR).

La fel, în procesul de elaborare a proiectului legii a participat Consilierul de nivel înalt pentru dezvoltarea sectorului alimentar al Uniunii Europene pentru Republica Moldova.

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ

2.1. Temeiul legal sau, după caz, sursa proiectului actului normativ

Politica agricolă reprezintă un domeniu de importanță strategică pentru economia națională, având un impact direct asupra securității alimentare, dezvoltării rurale și conservării mediului. În contextul integrării europene și al globalizării, se impune adaptarea cadrului legislativ național pentru a răspunde noilor provocări și oportunități.

Proiectul de lege se bazează pe necesitatea alinierii legislației naționale la prevederile Regulamentului (UE) 2021/2115 și Regulamentului (UE) 2021/2116, care stabilesc cadrul pentru finanțarea, gestionarea și monitorizarea politicii agricole comune (în continuare - PAC). Aceste regulamente sunt esențiale pentru asigurarea unui sistem coerent de gestionare a fondurilor și a intervențiilor agricole, asigurând totodată coerența cu obiectivele politicii agricole comune a Uniunii Europene.

Totodată, acțiunea privind elaborarea proiectului legii este inclusă sub nr. 155 în Planul de Acțiuni al Guvernului pentru anul 2024, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 887/2023, precum și sub nr.1 la Capitolul 11. Agricultură și dezvoltare rurală, Clusterul 5, la Planul Național de Acțiuni pentru Aderarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană pentru anii 2024-2027, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 45/2024.

2.2. Descrierea situației actuale și a problemelor care impun intervenția, inclusiv a cadrului normativ aplicabil și a deficiențelor/lacunelor normative

Sectorul agricol din Republica Moldova se confruntă cu o serie de provocări, inclusiv:

- Fragmentarea exploatațiilor agricole, ceea ce duce la o productivitate scăzută și dificultăți în accesarea piețelor.
- Infrastructura agricolă insuficient dezvoltată și lipsa de tehnologii moderne.
- Acces limitat la finanțare și la servicii de consiliere agricolă de calitate.
- Deficiențe în gestionarea și monitorizarea fondurilor publice destinate agriculturii.
- Impactul schimbărilor climatice și a condițiilor meteorologice extreme asupra producției agricole.

Aceste probleme necesită o intervenție legislativă pentru a crea un cadru normativ eficient care să sprijine dezvoltarea durabilă a sectorului agricol.

În perioada anilor 2017 - martie 2023 domeniul de subvenționare a fost reglementat prin Legea nr. 276/2016 cu privire la principiile de subvenționare în dezvoltarea agriculturii și mediului rural, inclusiv prin mecanisme aprobate în vederea implementării legii respective. Din aprilie 2023 și până în prezent domeniul respectiv este reglementat prin Legea nr. 71/2023 cu privire la subvenționare în agricultură și mediul rural și la fel, prin mai multe acte normative elaborate în contextul punerii în aplicare a legii nominalizate. Scopul aprobării Legii nr. 71/2023, a reieșit din faptul că ritmul necesităților economiei țării și a cetățenilor accelerau în timp și impuneau revizuirea și completarea legislației cu noi forme de subvenționare, îmbunătățirea condițiilor de subvenționare, precum și extinderea listei potențialelor beneficiari de subvenții.

De-a lungul perioadei menționate, s-a reușit dezvoltarea unui sistem de subvenționare bazat pe previzibilitate, stabilitate și transparență decizională. Una dintre cele mai mari provocări în domeniul subvenționării a fost trecerea treptată de la forma de subvenționare „post-investițional” la subvenționare „subvenții în avans pentru proiectele start-up”, „îmbunătățirea nivelului de trai și de muncă în mediul rural”, „plăți directe per cap de animal”, precum și implementarea Programului LEADER, unde s-a ținut cont de practicile și standardele UE.

Principala sursă de finanțare a politicilor agricole și rurale este FNDAMR. Mijloacele FNDAMR se aprobă anual prin Legea bugetului de stat. În perioada anilor 2017- 2024, valoarea FNDAMR a variat de la 900 mil. lei până la 1700 mil. lei. Mijloacele FNDAMR se valorifică anual 100%. A fost în creștere și numărul cererilor depuse de către potențialii beneficiari privind solicitarea subvenției. Despre acesta ne vorbesc următoarele cifre statistice, numărul cererilor depuse în anul 2017 a constituit - 5836 de cereri, iar în anul 2023 – 16 338 de cereri.¹ Partea pozitivă a politicii de subvenționare este că beneficiarii de subvenții au încredere în documentele de politici și această încredere crește de la an la an, astfel contribuind la creșterea investițiilor în dezvoltarea agriculturii și mediului rural, de la cca 5,01 mil. lei în anul 2017 la cca 6.2 mil. lei în anul 2023.

Mai mult, în perioada menționată, pe lângă plățile tradiționale au fost implementate și mecanisme de plată cu caracter compensatoriu așa ca:

- alocarea compensațiilor pentru diminuarea consecințelor calamităților naturale asupra recoltei anului 2020;
- ajutorul umanitar exprimat în motorină, prevederi reglementate de Hotărârea Guvernului nr. 27/2021 pentru aprobarea Regulamentului privind stabilirea cuantumului de motorină din ajutorul umanitar extern acordat de către România, destinat suportului agricultorilor afectați de seceta din 2020;
- ajutorul umanitar exprimat în motorină, prevederi reglementate de Hotărârea Guvernului nr. 603/2023 pentru aprobarea Regulamentului privind stabilirea cuantumului de motorină din ajutorul umanitar extern, destinat suportului agricultorilor afectați de seceta din anul 2022.

Începând cu anul 2022, au demarat noi mecanisme de subvenționare, reglementate prin următoarele acte normative:

- Regulamentul privind acordarea subvențiilor în avans pentru dezvoltarea locală prin implementarea Programului LEADER, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 277/2022;
- Regulamentul cu privire la stabilirea modului de acordare a ajutorului pentru fermierii afectați de consecințele crizelor din anul 2022, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 602/2023;
- Hotărârea Guvernului nr. 466/2023 cu privire la acordarea subvențiilor complementare pentru acciza la motorină din Fondul național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural.

Însă, dat fiind că FNDAMR este una din sursele principale privind subvenționarea investițiilor în agricultură și mediul rural, în toți anii de subvenționare, cererea solicitărilor depășea oferta valorii FNDAMR aprobată anual. Situațiile create impunea achitarea angajamentelor față de fermierii care au efectuat investiții în anul precedent anului de subvenționare din valoarea FNDAMR aprobat pentru anul în curs, urmare a epuizării acestuia.

Pentru a continua procesul de îmbunătățire a actelor normative și a promova politici bine țintite de subvenționare a agriculturii și mediului rural, precum și întru eficientizarea utilizării FNDAMR, la solicitarea MAIA, a fost realizat un studiu „Analiza privind impactul subvenționării în dezvoltarea agriculturii și mediului rural pentru perioada 2017-2022² (în continuare – studiu). Obiectivul studiului a fost determinarea relevanței și coerenței politicilor de subvenționare aplicate în Republica Moldova în perioada 2017-2022. Urmare a studiului efectuat,

¹ Sursa Statistica AIPA

<https://aipa.gov.md/ro/rapoarte>

² studiul Analiza privind impactul subvenționării în dezvoltarea agriculturii și mediului rural pentru perioada 2017-2022, „ASK Partners Advice” S.R.L.

s-a ajuns la concluzia, că actele normative care reglementează domeniul de subvenționare în agricultură și mediul rural urmăreau atingerea obiectivelor generale și specifice stabilite în Strategia națională de dezvoltare agricolă și rurală pentru anii 2014-2020. Dar, situația precară a sectorului i-au făcut pe agricultori mai degrabă să efectueze investiții ce i-ar menține pe linia de plutire decât să întreprindă măsuri eficiente de atingere a obiectivelor specifice enunțate în strategie.

În acest context, potrivit acestui studiu au fost evidențiate următoarele:

Cea mai importantă ca sumă și ca impact au fost măsură de subvenționare „postinvestiție”, reglementate prin Regulamentul privind condițiile, ordinea și procedura de acordare a mijloacelor Fondului Național de Dezvoltare a Agriculturii și Mediului Rural, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 455/2017. Solicitățile de subvenții creșteau mai repede decât se majorau mijloacele financiare prevăzute în Legea bugetului de stat aprobată anual. Acest fapt a dus la acumularea unei „datorii” de compensare a sumelor solicitate în dosarele depuse. Lipsa unei corelații între posibilitățile financiare ale țării și necesitățile sectorului în subvenții afectează negativ relația dintre cerere și ofertă a sprijinului financiar.

Regulamentul de subvenționare postinvestițională a sectorului agricol a fost axat pe susținerea sectorului, în special procurarea tehnicii agricole, construcția de depozite frigorifice și defrișarea plantațiilor multianuale rămase din perioada sovietică și înlocuirea cu altele noi.

Aproximativ 58% din subvențiile acordate au fost direcționate către Submăsura 1.6 „Stimularea investițiilor pentru dezvoltarea infrastructurii postrecoltare și procesare”, Submăsura 1.3 „Stimularea investițiilor pentru procurarea tehnicii și utilajului agricol convențional” și Submăsura 1.2 „Stimularea investițiilor pentru înființarea, modernizarea și defrișarea plantațiilor multianuale, inclusiv a plantațiilor viticole și a plantațiilor pomicole”.

Pentru unele submăsuri și anume: 1.8 „Stimularea constituirii și funcționării grupurilor de producători agricoli”, 1.9 „Stimularea activităților de promovare”, 2.1 „Stimularea investițiilor pentru consolidarea terenurilor agricole”, 2.3 „Stimularea producătorilor agricoli pentru compensarea cheltuielilor la irigare” și 2.5 „Susținerea promovării și dezvoltării agriculturii ecologice” – nu au fost practic solicitări de subvenționare, reprezentând fiecare sub 0.5% din totalul sumelor autorizate.

Analizând cele două grupuri de submăsuri, „preferate” și „ignore” de către aplicații la subvenții din partea statului, observăm că producătorii agricoli s-au orientat spre investiții în mijloace fixe – plantații, tehnică agricolă și utilaj de prelucrare – neglijându-le pe cele în dezvoltarea durabilă: promovare, irigare, consolidare, agricultura ecologică.

Subvențiile în avans pentru crearea întreprinderilor start-up în mediul rural nu s-au dovedit a fi foarte atractive. Mai puțin de 40 proiecte sunt autorizate anual de către Agenția de plăți, cu o medie de circa 500 mii lei per proiect, manifestând în continuare o tendință de scădere.

Comparativ cu cele postinvestiționale, subvențiile acordate în avans, pentru dezvoltarea proiectelor start-up, au avut un nivel de răspândire mult mai redus. Acest mecanism a demarat în anul 2018, cu proiecte autorizate în valoare totală de peste 25 mln lei anual. În ultimii ani proiectul a cunoscut o ușoară diminuare a popularității.

Plățile directe pe cap de animal se acordă printr-o procedură simplă, care nu prea lasă loc pentru interpretări. În rezultat, ponderea cererilor de plăți nesatisfăcute e nesemnificativă. Peste 80% din numărul beneficiarilor au reprezentat IMM-urile. Aproape jumătate din cereri vizau plățile pentru susținerea creșterii de bovine.

Rambursarea accizelor la motorină reprezintă o măsură temporară. Aproape 80% din compensațiile accizelor la motorină au fost alocate în anul 2022 la întreprinderile mari.

Potrivit datelor aceluiași studiu, situația sectorului în anul 2023 e total diferită de cea de la începutul perioadei de subvenționare. Agricultorii, în special întreprinderile mari, sunt dotați cu utilaj agricol și dispun de capacități de

păstrare moderne la un nivel incomparabil cu cel din anul 2017. În același timp, un șir de provocări necesită o schimbare de abordare a conceptului de subvenționare pentru că:

- Doar 37% din volumul subvențiilor în anul 2021 au mers la IMM-uri. Printre cauzele ce au dus la această discrepanță, două par a fi mai importante:
- Mecanismul de aplicare în cazul investițiilor mici e aproape identic ca în cazul celor mari. Dat fiind sumele mici ale investițiilor efectuate, IMM-urile sunt mai puțin tentate să consume timp pentru a pregăti dosarul de aplicare.
- IMM-urile sunt mai puțin informate referitor la oportunitățile investiționale și subvențiile de care ar putea beneficia.
- Investițiile în activități de dezvoltare, precum cele de promovare, de dezvoltare a agriculturii ecologice, irigare, de consolidare a terenurilor agricole sau de constituire a grupurilor de producători agricoli au fost neînsemnate – fiecare a reprezentat mai puțin de 0.5% din totalul sumelor autorizate.
- Industria de prelucrare, care ar trebui să reprezinte unul din pilonii dezvoltării sectorului agricol, a fost aproape neglijată. Subvențiile autorizate pentru stimularea investițiilor în prelucrarea cărnii, a laptelui și a mierii de albine au reprezentat doar 1.8% din totalul subvențiilor autorizate.
- Ponderea costurilor acceptate spre subvenționare e mult mai mică decât 50%. Una dintre cauze e descrierea prea detaliată în Anexe a costurilor ce pot fi compensate. De exemplu, e irațional ca investiția pentru construcția unei cazangerii să fie compensată, iar coșul cazangeriei respective, procurat separat, să nu fie compensat din simplul motiv că nu e stipulat expres în Anexe. Pentru a putea obține finanțarea din partea statului, agricultorii optează pentru materialele stipulate în Anexe, uneori chiar în detrimentul eficienței.

La fel, o schimbare privind abordarea politici de subvenționare este necesară în contextul statutului de țară candidată a Republicii Moldova pentru aderare la Uniunea Europeană. Astfel, a devenit stringentă necesitatea de a conforma legislația națională la legislația Uniunii Europene.

Obiectivele PAC sunt sprijinul fermierilor în îmbunătățirea productivității, protejarea acestora pentru a le asigura un trai decent, reducerea impactului asupra mediului înconjurător, conservarea zonelor rurale. PAC este o politică comună pentru toate țările din UE, fiind gestionată și finanțată la nivel european din resursele bugetului UE.

Sprijinul pentru fermierii și părțile interesate din mediul rural din cele 27 de țări ale UE se bazează pe cadrul juridic al PAC pentru perioada 2023-2027 și pe selectări detaliate în planurile strategice PAC aprobate de Comisie. Planurile aprobate sunt menite să aducă o contribuție semnificativă la ambițiile Pactului verde european, ale Strategiei „De la fermă la consumator” și Strategiei privind biodiversitatea.

Trei tipuri de intervenții sunt practicate în cadrul PAC: sprijinul pentru venit prin plăți directe; măsurile de piață pentru a face față unor situații dificile; măsurile de dezvoltare rurală. Sprijinul pentru venit prin plăți directe reprezintă cea mai mare pondere din bugetul anual al PAC, și este finanțat din Fondul european de garantare agricolă. Măsurile de dezvoltare rurală, sunt finanțate din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală. Măsurile de piață au o pondere neglijabilă.

Statele membre pot acorda o plată anuală tinerilor fermieri, cu vârstă de până la 40 ani. Această este o schemă, care le oferă un sprijin sporit pentru venit tinerilor fermieri care s-au instalat pentru prima dată și care au dreptul la sprijin de bază pentru venit. Sprijinul se acordă sub forma unei plăți anuale per hectar eligibil sau sub forma unei sume forfetare anuale.

Proiectul legii devine parte a obligațiilor menționate supra și propune aducerea în concordanță a cadrului normativ național care reglementează domeniul de subvenționare în agricultură și mediul rural în conformitate cu prevederile Comunitare.

Probleme enunțate în preambulul actului UE:

Comunicarea Comisiei din 29 noiembrie 2017 intitulată „Viitorul sectorului alimentară și al agriculturii” concluzionează că PAC ar trebui să continue să își consolideze capacitatea de reacție la viitoarele provocări și oportunități, prin stimularea ocupării forței de muncă, a creșterii economice și a investițiilor, prin combaterea

schimbărilor climatice și adaptarea la acestea și prin aducerea cercetării și inovării din laboratoare pe teren și pe piețe. PAC ar trebui, de asemenea, să răspundă preocupărilor cetățenilor cu privire la o producție agricolă sustenabilă.

În conformitate cu articolul 208 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE), punerea în aplicare a PAC ar trebui să țină seama de obiectivele Agendei 2030 pentru dezvoltare durabilă a Organizației Națiunilor Unite, inclusiv de obligațiile Uniunii legate de atenuarea schimbărilor climatice și de cooperarea pentru dezvoltare.

Modelul actual de performanță al PAC, bazat pe conformitate, ar trebui ajustat, pentru a se pune un accent mai mare pe rezultate și pe performanță. În consecință, Uniunea ar trebui să stabilească obiectivele de politică de bază, tipurile de intervenție și cerințele de bază ale Uniunii, în vreme ce statele membre ar trebui să poarte o responsabilitate și răspundere mai mare pentru îndeplinirea acestor obiective. În consecință, este necesar să se asigure un nivel mai ridicat de subsidiaritate și flexibilitate, pentru a se ține cont mai bine de condițiile și de nevoile locale. În consecință, în cadrul noului model de performanță al PAC, statele membre ar trebui să poarte răspunderea pentru adaptarea intervențiilor lor din cadrul PAC în funcție de nevoile lor specifice și de cerințele de bază ale Uniunii, pentru a-și maximiza contribuția la realizarea obiectivelor Uniunii pentru PAC. Pentru a asigura în continuare o abordare comună și condiții de concurență echitabile, statele membre ar trebui, de asemenea, să instituie și să conceapă cadrul de conformitate și control pentru beneficiari, inclusiv respectarea standardelor referitoare la bunele condiții agricole și de mediu și a cerințelor legale în materie de gestionare.

PAC include intervenții și măsuri diverse, dintre care multe sunt prevăzute de planurile strategice PAC menționate în titlul III din Regulamentul (UE) 2021/2115 al Parlamentului European și al Consiliului (5). Alte intervenții și măsuri continuă să urmeze logica tradițională a conformității. Este important să se acorde finanțare tuturor intervențiilor și măsurilor pentru a contribui la realizarea obiectivelor PAC. Aceste intervenții și măsuri au anumite elemente comune, prin urmare finanțarea lor ar trebui abordată în același set de dispoziții. Cu toate acestea, atunci când este necesar, dispozițiile respective ar trebui să permită o abordare diferită.

Pentru a armoniza practicile statelor membre în ceea ce privește aplicarea clauzei de forță majoră, regulamentele UE prevăd, acolo unde este necesar, derogări de la normele PAC în cazuri de forță majoră și în circumstanțe excepționale, precum și o listă neexhaustivă de posibile cazuri de forță majoră și circumstanțe excepționale care trebuie recunoscute de autoritățile naționale competente. Autoritățile naționale competente ar trebui să ia decizii cu privire la forța majoră sau la circumstanțele excepționale de la caz la caz, pe baza unor dovezi relevante.

Mai mult, regulamentul UE prevăd derogări de la normele PAC în cazuri de forță majoră și în circumstanțe excepționale, precum în cazul unui fenomen meteorologic periculos, care afectează exploatarea beneficiarului la un nivel de gravitate atât de mare încât să poată fi considerat echivalent cu o catastrofă naturală gravă.

În vederea îndeplinirii obiectivelor PAC prevăzute la articolul 39 din TFUE, precum și a respectării principiului gestiunii partajate prevăzut la articolul 63 din Regulamentul financiar, statele membre ar trebui să asigure existența sistemelor de guvernare necesare. Prin urmare, ar trebui elaborate dispoziții pentru desemnarea organismelor de guvernare, și anume a autorității competente, a agenției de plăți, a organismului de coordonare și a organismului de certificare.

Sunt necesare dispoziții pentru acreditarea agențiilor de plăți și pentru desemnarea și acreditarea organismelor de coordonare de către statele membre, pentru stabilirea procedurilor de obținere a declarațiilor de gestiune, a documentelor anuale de verificare financiară, a unui rezumat anual al rapoartelor finale de audit și a rapoartelor de performanță, precum și pentru obținerea certificării sistemelor de gestiune și de monitorizare, a sistemelor de raportare și a conturilor anuale de către organisme independente. În plus, pentru a se asigura transparența sistemului de controale care urmează să fie efectuate la nivel național, în special în ceea ce privește procedurile de autorizare, validare și plată, precum și pentru a se reduce sarcina administrativă și de audit pentru Comisie și pentru statele membre în cazurile în care este necesară acreditarea fiecărei agenții de plăți în parte, ar trebui

restrâns numărul autorităților și organismelor cărora le sunt delegate respectivele responsabilități, respectându-se totodată prevederile constituționale ale fiecărui stat membru. Atunci când cadrul constituțional al unui stat membru prevede existența regiunilor, statul membru respectiv ar trebui să aibă posibilitatea de a acredita agenții de plăți regionale, în anumite condiții.³

Analiza impactului UE:

Provocările actuale cu care se confruntă agricultura UE au devenit mai ample și mai complexe în special din cauza presiunilor economice, cum ar fi deteriorarea în termeni agricoli a comerțului, erodarea potențialului concurențial al sectorului și provocarea de a continua liberalizarea piețelor agricole; creșterea amenințărilor la adresa mediului, cum ar fi schimbările climatice schimbarea și pierderea biodiversității; și nevoile teritoriale, cum ar fi păstrarea diversității zonelor rurale din UE vitale și atractive. În contextul contribuției a politicii agricole în raport cu Strategia Europa 2020, cele trei obiective politice generale pentru viitoarea PAC sunt:

- contribuția la o producție viabilă, orientată spre piață, de alimente sigure și securizate în întreaga UE, acționând asupra conducătorilor auto care au legătură cu veniturile obținute de pe piață (îmbunătățirea capacității fermierilor de a adăuga valoare producției lor, îmbunătățirea funcționării lanțului de aprovizionare cu alimente într-un mod favorabil concurenței, oferind o plasă de siguranță în cazul scăderii excesive a prețurilor), promovarea consumului durabil, consolidarea și competitivitatea exploatațiilor agricole (inovare, modernizare, resurse, eficiență, abordarea dificultăților de producție în zonele care se confruntă cu constrângeri naturale) și sprijinirea fermierilor pentru a face față volatilității veniturilor și venitului sub medie și productivitatea sectorului (sprijin pentru venit, gestionarea riscurilor pentru sectorul economic și public, riscurile pentru sănătate). Acest lucru este legat de obiectivul de creștere inteligentă al Strategiei Europa 2020;

- asigurarea gestionării durabile a resurselor naturale, cum ar fi apa și solul, și furnizarea de bunuri publice de mediu, cum ar fi conservarea mediului rural și biodiversitatea, integrarea și promovarea atenuării schimbărilor climatice și consolidarea rezilienței fermierilor la amenințările reprezentate de schimbările climatice, stimulând creșterea ecologică prin inovare și reducerea daunelor aduse mediului de către agricultură. Acest lucru contribuie la obiectivul de creștere durabilă al Strategiei Europa 2020, cu scopul de a contribui la o economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon, o bioeconomie în expansiune și protejarea mediului;

- contribuția la dezvoltarea teritorială echilibrată și la dezvoltarea zonelor rurale în întreaga UE, răspunzând diversității structurale a sistemelor agricole și asigurarea unor efecte de propagare pozitive din agricultură către alte sectoare ale mediului rural în economie și viceversa, îmbunătățirea atractivității și a diversificării economice a acestora. Acest lucru este legat de obiectivul de creștere favorabilă incluziunii al Strategiei Europa 2020, având în vedere un nivel relativ scăzut de dezvoltare a zonelor rurale și obiectivele sociale și coeziunea teritorială în interiorul statelor membre și, de asemenea, între acestea.

La nivel operațional, acest lucru implică necesitatea de a reforma cadrul PAC după cum urmează:

Orientarea măsurilor PAC către creșterea productivității și a competitivității sectorul agricol prin:

- îmbunătățirea funcționării sistemului de consiliere și crearea de rețele (de fermieri, consilieri, cercetători, operatori din sectorul alimentar, consumatori etc.) pentru crearea de cunoștințe și transferul și favorizarea abordărilor inovatoare în acordarea de finanțare pentru proiecte de dezvoltare în mediul rural;

- încurajarea acțiunilor comune favorabile concurenței în rândul fermierilor și la nivelul întregii aprovizionări cu alimente, lanț pentru a încuraja utilizarea eficientă a resurselor, dezvoltarea produselor și marketingul;

- oferirea de stimulente pentru utilizarea instrumentelor de gestionare a riscurilor și strategii de prevenire activă.

Îmbunătățirea performanței PAC în materie de mediu și schimbări climatice prin: creșterea numărului de suprafețe agricole care fac obiectul unor practici agricole furnizarea de beneficii în materie de mediu și de combatere a schimbărilor climatice și încurajarea adoptării măsuri de agromediu mai avansate luate de statele membre și de fermieri;

³ Regulament UE 2021/2116:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:32021R2116&qid=1721716333561>

Sporirea eficacității și eficienței politicii prin:

- reechilibrarea sprijinului sub formă de plăți directe pentru a reflecta mai bine obiectivele veniturilor pe sprijin și îmbunătățirea performanței de mediu;
- reducerea disparităților dintre statele membre în ceea ce privește nivelurile sprijinului sub formă de plăți directe și agricultori;
- reducerea sarcinii administrative pentru fermieri și autoritățile de gestionare a instrumentelor existente fără a diminua eficiența și eficacitatea acestora și fără a crește riscul de erori.

Progresele înregistrate în direcția atingerii acestor obiective ar fi ghidate prin utilizarea unor metode cuantificate indicatori de impact și de realizare în contextul reformării monitorizării și evaluării.⁴

În contextul celor relatate, aprobarea proiectului legii noi este oportună în vederea completării omisiunilor legislative privind finanțarea, gestionarea și monitorizarea politicii agricole prin ajustarea acestora la cerințele PAC, prin transpunerea Regulamentelor (UE) menționate la subpunctul 3.1. din prezenta Notă de fundamentare.

3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse

3.1. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Prin adoptarea proiectului de lege se urmărește realizarea obiectivelor generale prevăzute în Strategia Națională de Dezvoltare Agricolă și Rurală (în continuare - politica agricolă), precum și măsurile financiare conexe.

Direcțiile prioritare urmărite a fi realizate:

- Îmbunătățirea competitivității sectorului agricol și rural prin consolidarea competitivității fermierilor și a întreprinderilor din mediul rural prin acordarea sprijinului financiar. Acest lucru va facilita accesul la noi tehnologii, piețe și practici agricole durabile;
- Dezvoltarea durabilă a mediului rural se urmărește prin dezvoltarea infrastructurii rurale și îmbunătățirea condițiilor de viață în zonele rurale, asigurând astfel o dezvoltare durabilă și echitabilă;
- Promovarea inovațiilor și a tehnologiilor noi prin sprijinirea introducerii și utilizării tehnologiilor avansate în agricultură și în industria alimentară, contribuind la modernizarea sectorului și la creșterea productivității;
- Protejarea mediului și combaterea schimbărilor climatice. Intervențiile propuse sunt orientate către practici agricole prietenoase cu mediul, menținerea biodiversității și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, astfel încât agricultura să contribuie pozitiv la combaterea schimbărilor climatice;
- Susținerea fermelor micro, mici și mijlocii. Proiectul de lege pune un accent deosebit pe sprijinirea fermelor micro, mici și mijlocii, care sunt esențiale pentru diversitatea rurală și pentru asigurarea securității alimentare.

Soluțiile propuse:

- Instituirea unui cadru juridic clar și transparent care reglementează acordarea sprijinului financiar și tehnic, stabilind criteriile obiective și nediscriminatorii pentru accesarea fondurilor;
- Implementarea Programului Strategic al Politicii Agricole (PSPA), elaborat pe baza unei analize SWOT și a evaluării nevoilor specifice ale sectorului agricol. Acesta va include strategii de intervenție, indicatori cantitativi de rezultat și impact, și resursele financiare necesare;
- Acordarea sprijinului financiar prin FNDAMR pentru diverse tipuri de intervenții, cum ar fi plăți directe, intervenții sectoriale și intervenții pentru dezvoltarea rurală în scopul modernizării fermelor, dezvoltării infrastructurii rurale și promovării inovațiilor în agricultură;
- Monitorizarea și evaluarea impactului prin intermediul comitetului național de monitorizare, instituit pentru a asigura punerea în aplicare eficientă a PSPA și pentru a evalua impactul intervențiilor propuse;

⁴ Analiza impactului UE

Sursa: [https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/detail?ref=SEC\(2011\)1153&lang=ro](https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/detail?ref=SEC(2011)1153&lang=ro)

- Stabilirea condiționalităților pentru beneficiarii de fonduri. Fermierii și ceilalți beneficiari vor trebui să respecte anumite standarde de mediu, sănătate publică și bunăstare animală pentru a beneficia de plăți directe și anuale, sub sancțiunea reducerii sau excluderii de la finanțare în cazul neconformității.

Structura proiectului legii:

Proiectul legii este elaborat în vederea transpunerii parțiale a articolelor:

art. 1; art. 3; art. 4 (2); art. 5 și 6; art. 7 (1); art. 8 și 9; art. 12 (1); art. 13 (1); art. 15 (1) și (3); art. 16 (1) și (2); art. 42 lit. a), b), c) și f); art. 44 (1) și (2) lit. (a) și (b); art. 69; art. 83 (1) și (2) lit. a) și b); art. 86 (3)-(5); art. 101; art. 102; art. 104 (1) și (3); art. 106 (1)-(3) și (5); art. 107 (1) lit. a)-f); art. 123 (2) lit. g) și (4); art. 124 (1); art. 128; art. 131-133; art. 134 (1)-(3) și (12); art. 136; art. 140; art. 144; art. 145 (2); art. 148 (2); art. 151) din Regulamentul (UE) 2021/2115 al Parlamentului European și al Consiliului din 2 decembrie 2021 de stabilire a normelor privind sprijinul pentru planurile strategice care urmează a fi elaborate de statele membre în cadrul politicii agricole comune (planurile strategice PAC) și finanțate de Fondul european de garantare agricolă (FEGA) și de Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) și de abrogare a Regulamentelor (UE) nr. 1305/2013 și (UE) nr. 1307/2013 (CELEX: 32021R2115), publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 435/1 din 6 decembrie 2021, așa cum a fost modificat ultima dată prin Regulamentul delegat (UE) 2024/946 din 18 ianuarie 2024 (în continuare Regulamentul (UE) 2021/2115), și

art. 1; art. 2 lit. a) și b); art. 3 și 4; art. 5 (2) lit. a)-c) și (3) lit. a)-c); art. 6; art. 8 (1) lit. a) și d); art. 9 (1), (2), (4) și (5); art. 12 (1) și (2) lit. a)-c); art. 22; art. 37; art. 44 (1), (3) și (5); art. 46 (1); art. 56 (1) și (2); art. 59 (1), (2), (4)-(7); art. 60 (1) și (4) lit. c) și d); art. 62; art. 63; art. 65 (1)-(3); art. 66 (1)-(3); art. 67 (1), (3)-(6); art. 76; art. 77 (1)-(4); art. 78; art. 80 (1) și (2); art. 82; art. 83 (1), (5) și (6); art. 84-86; art. 87 (1); art. 88; art. 89 (1); art. 98 (1) și (4); art. 99; art. 101) din Regulamentul (UE) 2021/2116 al Parlamentului European și al Consiliului din 2 decembrie 2021 privind finanțarea, gestionarea și monitorizarea politicii agricole comune și de abrogare a Regulamentului (UE) nr. 1306/2013 (CELEX: 32021R2116), publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 435/187 din 6 decembrie 2021, așa cum a fost modificat ultima dată prin Regulamentul delegat (UE) 2022/1408 din 16 iunie 2022 (în continuare Regulamentul (UE) 2021/2116).

Proiectul de lege este structurat în 11 capitole, 67 de articole și reglementează norme privind:

- obiectivele generale și specifice care trebuie realizate prin intermediul sprijinului acordat din Fondul național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural (în continuare – FNDAMR) care contribuie la implementarea Strategiei Naționale de Dezvoltare Agricolă și Rurală și a Strategiei securității naționale a Republicii Moldova (în continuare - politica agricolă);
 - cadrul instituțional al FNDAMR;
- tipurile de intervenții și cerințele comune cu ajutorul cărora trebuie să se urmărească realizarea obiectivelor generale, precum și măsurile financiare conexe;
 - finanțarea, gestionarea și monitorizarea politicii agricole, în special referitoare la finanțarea cheltuielilor, sistemele de gestionare și control precum și procedurile de verificare financiară și a conformității plăților;
 - structura Programului strategic al politicii agricole (în continuare - PSPA), aprobat de Guvern pentru o perioadă de șase ani, care stabilește strategiile de intervenții, indicatori, condiții pentru intervenții și indică resursele financiare, în conformitate cu obiectivele specifice și cu nevoile identificate;
 - servicii de consiliere agricolă, prin intermediul cărora se vor furniza servicii de consiliere fermierilor și a altor beneficiari în ceea ce privește gestionarea terenurilor și gestionarea fermelor. Serviciile de consiliere agricolă vor fi furnizate conform intervențiilor dezvoltate în PSPA, prin intermediul Camerelor agricole și Centrului de Consiliere Agricolă și Rurală
 - monitorizarea, raportarea, evaluarea PSPA;
 - modul de desemnare a autorității de management, responsabilă de acordarea, revizuirea și retragerea acreditării Agenției de Intervenție și Plăți pentru Agricultură (în continuare - Agenția de plăți), precum și îndeplinirea responsabilităților și sarcinilor atribuite autorității de management;
 - desemnarea Agenției de plăți responsabilă de gestionarea și controlul cheltuielilor din FNDAMR, precum și de eligibilitatea cheltuielilor;
 - rolul organismului de certificare, inclusiv și perioadă de desemnare a acestuia;
 - instituirea unui Comitet național de monitorizare pentru punerea în aplicare a PSPA;

- procedura de depunere și examinare a cererii de acordare a sprijinului;
- crearea și întreținerea sistemelor de informații contabile agricole, Sistemului Integrat de Administrare și Control și a altor sisteme informaționale necesare în procesul de implementare a politicii agricole;
- norme referitoare la controalele care trebuie efectuate și sistemul sancțiunilor administrative legate de condiționalități; asigurarea prevenirii fraudelor;
- „control” înseamnă orice măsură luată pentru a furniza o asigurare rezonabilă cu privire la eficacitatea, eficiența și economia operațiunilor, fiabilitatea informațiilor raportate, protejarea activelor și a informațiilor, prevenirea, detectarea și corectarea fraudelor și a neregulilor și monitorizarea acestora, precum și buna gestionare a riscurilor legate de legalitatea și regularitatea operațiunilor subiacente, ținându-se seama de caracterul multianual al programelor, precum și de natura plăților respective. Controalele pot presupune diverse verificări, precum și punerea în aplicare a oricăror politici și proceduri în vederea atingerii obiectivelor stabilite (conform Regulamentului UE 2018/1046, care se aplică intervențiilor și măsurilor prevăzute în Regulamentul (UE) 2021/2116);
- norme ce țin de prelucrarea și protecția datelor cu caracter personal;
- dispoziții tranzitorii, termenul de intrare în vigoare a proiectului de lege, precum și unele derogări.

Prin dispozițiile tranzitorii se prevede trecerea treptată la noile condiții de finanțare și gestionare a politicii agricole care vor permite aplicarea Legii nr. 71/2023 cu privire la subvenționarea în agricultură și mediul rural pentru cererile de subvenționare a proiectelor investiționale pentru forma de subvenționare postinvestiții, inițiate în anul 2024 și finisate nu mai târziu de anul 2026.

În proiectul legii este stipulat faptul că pentru tipurile de intervenții, sprijinul poate lua oricare dintre următoarele forme: rambursarea costurilor eligibile suportate efectiv de beneficiar; costuri unitare; sume forfetare, finanțare la rate forfetare.

Referitor la tipurile de intervenție pentru dezvoltarea rurală, de rând cu domeniile deja tradiționale care sunt în prezent subvenționate din FNDAMR, proiectul legii subsumează elemente noi domeniului de acordare a sprijinului pentru: angajamente în materie de mediu și de climă și alte angajamente în materie de gestionare; constrângeri naturale sau alte constrângeri specifice anumitor zone; dezavantaje specifice anumitor zone, generate de anumite cerințe obligatorii; transfer de cunoștințe și servicii de consiliere agricolă.

Intervenții orientative ce se vor regăsi în PSPA și vor fi sprijinite din FNDAMR:

Intervenții orientative – Plăți directe:

- Sprijin cuplat pentru venit - Semințe pentru plante furajere, mazăre de grădină, fasole și porumb zaharat;
- Sprijin cuplat pentru venit sfeclă de zahăr;
- Sprijin cuplat pentru venit – Legume cultivate în sere și solarii pentru consum în stare proaspătă și sau destinate industrializării (tomate, castraveți, ardei, vinete, sparanghel, varză de bruxelles, spinat);
- Sprijin cuplat pentru venit Legume cultivate în câmp și/sau cartofi;
- Sprijin destinat consolidării și sustenabilității producătorilor de plante medicinale, aromatice, floricole;
- Sprijin cuplat pentru venit – kg de lapte de bovine;
- Sprijin cuplat pentru venit - carne vită, mânzat și ovine;
- Sprijin cuplat pentru venit – kg de lapte de ovine și caprine;
- ECO-SCHEMĂ - Sprijin cuplat pentru venit – plante furajere: lucernă și mazărice;
- ECO-SCHEMĂ - Sprijin cuplat pentru venit – leguminoase pentru industrializare (mazăre de grădină, fasole boabe, fasole păstăi) și porumb zaharat;
- ECO-SCHEMĂ - Sprijin cuplat pentru venit – Soia;
- Sprijin complementar pentru tineri, noi instalați și fermele de familie.

Intervenții orientative – Sectoriale:

- Sprijin pentru investiții în modernizarea și înființarea exploatațiilor agricole în domeniul vegetal;
- Construcția sau modernizarea fermelor zootehnice;
- Investiții în sectorul vinificației pentru producția primară;

- Măsurile de sprijin pentru defrișare și/sau plantare/ reconversie cu soiuri autohtone și soiuri de selecție nouă;
- Sprijin pentru dezvoltarea sectorului apicol;
- Contribuții financiare la plata primelor de asigurare - Asigurarea riscului;
- Fond mutual de reziliență pentru gestionarea riscurilor destinat formelor asociative;
- Susținerea fermelor eco în perioada de conversie;
- Susținerea fermelor eco în perioada de post-conversie;
- Investiții în creșterea rezilienței la schimbări climatice, managementul durabil al resurselor naturale, inclusiv în achiziția și modernizarea sistemelor de irigații;
- Îmbunătățirea planificării producției și adaptarea acesteia la cerere precum și finanțarea tehnologiilor adaptate la condițiile climatice aflate în schimbare;
- Sprijin pentru dezvoltarea de produse inovatoare, inclusiv produse vitivinicole și subproduse de vinificație;
- Sprijin pentru investiții în infrastructura de postrecoltare, depozitare și procesare a produselor agricole;
- Cooperare și inovare în agricultură prin intermediul grupurilor operaționale formate din fermieri, asociații, grupuri de producători, cercetare, învățământ;
- Sprijin pentru cooperarea fermierilor prin forme asociative;
- Susținerea promovării a produselor vitivinicole;
- Sprijin pentru promovarea enoturismului;
- Program național de promovare în școli a consumului de alimente nutritive, corelat cu oferta locală de produse;
- Asigurarea calității și promovarea și produselor apicole;
- Sprijin pentru îmbunătățirea calității și siguranței produselor în vederea creșterii atractivității pentru consumatori;
- Sprijin pentru încadrarea în schemele de calitate.

Intervenții orientative – Dezvoltare rurală:

- Sprijin pentru instalarea tinerilor și noilor fermieri;
- Sprijin pentru susținerea fermelor de familie în zonele rurale;
- Crearea/modernizarea infrastructurii aferente exploatației agricole;
- Investiții în diversificarea activităților economice non-agricole, inclusiv din sfera bioeconomiei circulare în spațiul rural;
- Sprijin pentru investiții în domeniul agroturismului;
- Stimularea abordării LEADER;
- Transfer și schimb de cunoștințe;
- Instruire și consiliere în afaceri agricole;
- Educație și formare profesională.

La fel proiectul prevede noțiuni care se propun în următoarea redacție:

activitate agricolă - producere, creștere sau cultivare de produse agricole, mulsul, creșterea și deținerea animalelor în scopuri agricole, prelucrarea primară/finită a produselor agricole de origine vegetală sau animală, menținerea terenurilor în bune condiții agricole și de mediu;

Sistemul de cunoștințe și inovare în agricultură (AKIS) - reprezintă combinarea fluxurilor de organizare și de cunoștințe dintre persoane, organizații și instituții care utilizează și generează cunoștințe pentru agricultură și domeniile conexe (AKIS este acronimul din limba engleză Agricultural Knowledge and Innovation Systems (Sisteme de cunoștințe și inovare în agricultura) și este un sistem inovativ care pune accent pe legăturile și interacțiunile dintre persoane, companii, organizații și instituții care creează, transferă și folosesc cunoștințe și inovare pentru agricultură și dezvoltare rurală și alte activități asociate.);

beneficiar - în legătură cu tipurile de intervenții pentru dezvoltarea rurală menționate la art. 22 înseamnă:

a) un organism de drept public sau privat, o entitate cu sau fără personalitate juridică, o persoană fizică sau un grup de persoane fizice sau juridice responsabile fie cu inițierea operațiunilor, fie cu inițierea și executarea operațiunilor;

b) în contextul schemelor de ajutor de stat, întreprinderea care primește ajutoarele;

beneficiar efectiv - este orice persoană fizică ce deține sau controlează în ultimă instanță clientul și/sau persoana fizică în numele ori în interesul căruia/căreia se realizează, direct sau indirect, o activitate sau o tranzacție, în sensul Legii cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului nr. 308/2017;

cerință - înseamnă fiecare cerință legală în materie de gestionare;

cheltuieli publice - orice contribuție la finanțarea unor operațiuni, a cărei sursă este reprezentată de bugetul FNDAMR, de bugetul unor organisme de drept public sau de bugetul unor asociații de autorități publice sau de organisme de drept public;

costuri unitare - includ toate categoriile specifice de costuri eligibile sau anumite categorii de acest tip care sunt clar identificate în prealabil printr-o trimitere la o sumă pe unitate;

documente comerciale - totalitatea registrelor contabile, registrelor, dovezilor și documentelor justificative, contabilitatea, registrele de producție și de calitate, corespondența referitoare la activitatea economică a întreprinderii, precum și datele comerciale, sub orice formă, inclusiv cele stocate în format electronic, cu condiția ca documentele respective sau datele să fie legate direct sau indirect de tranzacții;

exploatație - ansamblul unităților utilizate pentru activități agricole și gestionate de un fermier, situate pe teritoriul Republicii Moldova;

exercițiul financiar - cuprinde cheltuielile efectuate și veniturile primite și înregistrate în contabilitatea FNDAMR de Agenția de plăți pentru exercițiul financiar „N” care începe la data de 16 octombrie a anului „N – 1” și se încheie la data de 15 octombrie a anului „N”;

fermier - o persoană fizică sau juridică sau un grup de persoane fizice sau juridice, indiferent de statutul juridic pe care un astfel de grup și membrii săi îl dețin, a cărei/cărui exploatație este situată pe teritoriul Republicii Moldova și care desfășoară activități agricole;

fenomen meteorologic nefavorabil - condiții meteorologice cum ar fi gerul, grindina, gheața, ploaia sau seceta care distrug mai mult de 30 % din producția medie anuală fermierului dat în perioada de trei ani anterioară sau într-o perioadă medie de trei ani bazată pe o perioadă de cinci ani anterioară, excluzând valorile minime și maxime;

finanțări forfetare - includ categorii specifice de costuri eligibile, identificate clar în prealabil prin aplicarea unui procentaj;

intervenție - instrument de sprijin însoțit de un set de condiții de eligibilitate specificate în PSPA în baza unui tip de intervenție prevăzut în prezenta lege;

LEADER - dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității, astfel cum se definește prin Legea nr. 50/2021 cu privire la grupurile de acțiune locală (Titulatura LEADER provine din franceză “Liaison entre actions de développement de l'économie rurale”, anume “Legături între acțiunile de dezvoltare a economiei rurale”, este o inițiativă a Uniunii Europene de sprijinire a proiectelor de dezvoltare rurală inițiate la nivel local, în vederea revitalizării zonelor rurale și creării de locuri de muncă.);

neregulă - orice încălcare a unei dispoziții de drept, ca urmare a unei acțiuni sau omisiuni care poate sau ar putea prejudicia bugetul FNDAMR prin cheltuieli nejustificate sau utilizate contrar destinației;

obiective de etapă - valori intermediare prestabilite pentru un exercițiu financiar dat, care trebuie atinse la un anumit moment în perioada PSPA pentru a asigura înregistrarea de progrese la timp în raport cu indicatorii de rezultat;

operațiune - un proiect, un contract, o acțiune sau un grup de proiecte sau acțiuni selectate în cadrul PSPA;

organism intermediar - orice organism de drept public sau privat, inclusiv organismele regionale sau locale, organismele de dezvoltare regională sau organizațiile necomerciale, care acționează sub responsabilitatea unei autorități de management sau care îndeplinește sarcini în numele unei astfel de autorități;

plată directă cuplată - este o plată directă oferită drept sprijin la venit, condiționată de realizarea performanței minime specifice sectorului sau sub-sectorului agricol important din motive socio-economice și/sau de mediu;

rata sprijinului - ponderea contribuției cheltuielilor publice la o operațiune;

repetarea unei neconformități - înseamnă nerespectarea aceleiași cerințe sau a aceleiași standard, constatată de mai multe ori pe parcursul unei perioade de trei ani calendaristici consecutivi, cu condiția ca beneficiarul să fi fost informat cu privire la o neconformitate anterioară și, după caz, să fi avut posibilitatea să ia măsurile necesare pentru a remedia neconformitatea anterioară respectivă;

sisteme de guvernare - organismele de guvernare menționate în capitolul III din prezenta lege inclusiv obligațiile referitoare la protejarea efectivă a intereselor financiare menționate la art. 32, precum și punerea în aplicare a PSPA, astfel cum a fost aprobat de Guvern și sistemul de raportare instituit în scopul raportului anual privind performanța menționat la art. 58;

solicitant - fermierul sau beneficiarul în legătură cu tipurile de intervenții pentru dezvoltarea rurală menționate la articolul 22, care depune o cerere de acordare a sprijinului financiar din FNDAMR;

sprijin financiar - cheltuieli publice nerambursabile și neimpozabile din FNDAMR care contribuie la realizarea obiectivelor politicii agricole;

sume forfetare - includ, în mod global, toate categoriile specifice de costuri eligibile sau anumite categorii de acest tip care sunt clar identificate în prealabil;

terț - orice persoană fizică sau juridică care are legătură directă sau indirectă cu tranzacțiile efectuate în cadrul sistemului de finanțare din FNDAMR;

transfer - orice tip de tranzacție prin care terenul agricol sau exploatarea agricolă sau părți ale acestora încetează să mai fie la dispoziția cedentului;

ținte - valori prestabilite în cadrul strategiei de intervenție, care trebuie atinse la sfârșitul perioadei PSPA în raport cu indicatorii de rezultat.

Subliniem faptul că proiectul legii reglementează prevederi generale, iar indicatorii, condițiile și mărimea resurselor financiare pentru intervenții, plafoanele și condițiile specifice de acordare a sprijinului financiar, precum și indicatorii de monitorizare, evaluare și de rezultat, vor fi stabiliți în PSPA, în conformitate cu obiectivele specifice și cu nevoile identificate, care urmează a fi aprobat de Guvern.

Pentru toate cheltuielile eligibile, alocațiile financiare se vor efectua în limita mijloacelor financiare destinate FNDAMR, aprobat anual prin Legea bugetului de stat. La fel, din FNDAMR, vor fi finanțate costurile pentru funcționarea grupurilor de acțiune locală în cadrul inițiativei LEADER, sprijinul acordat organizațiilor de producători, în particular grupurilor de producători, Camerelor Agricole și Oficiul Național al Viei și Vinului.

3.2. Opțiunile alternative analizate și motivele pentru care acestea nu au fost luate în considerare

Au fost analizate alternative de finanțare și gestionare, dar acestea nu asigurau o armonizare corespunzătoare cu legislația UE și nu răspundeau integral nevoilor sectorului agricol național.

Opțiunea 1: Menținerea status quo-ului

Menținerea actualului cadru legislativ și a mecanismelor de sprijin existente, fără a introduce modificări semnificative.

Motivele pentru care nu a fost luată în considerare:

- actualul cadru legislativ nu oferă soluții adecvate pentru provocările contemporane din sectorul agricol și rural;
- lipsa unei strategii coerente și integrate pentru gestionarea fondurilor agricole duce la o utilizare inefficientă a resurselor disponibile;
- deficiențele în monitorizarea și evaluarea performanței programelor de sprijin limitează impactul pozitiv al intervențiilor actuale;
- menținerea status quo-ului ar perpetua fragmentarea exploatațiilor agricole și accesul limitat la piețe și finanțare.

Opțiunea 2: Implementarea de intervenții punctuale și nesistematice

Adoptarea unor măsuri izolate, fără un cadru integrat și coerent, pentru a răspunde provocărilor individuale din sectorul agricol.

Motivele pentru care nu a fost luată în considerare:

- intervențiile punctuale nu pot aborda în mod holistic problemele sistemice ale sectorului agricol;
- lipsa de coordonare între măsurile adoptate poate duce la suprapuneri și conflicte între intervenții, afectând eficiența acestora;
- absența unui cadru integrat limitează posibilitatea de a monitoriza și evalua impactul total al măsurilor adoptate;
- fragmentarea eforturilor și resurselor ar duce la rezultate suboptimale și ar întârzia progresul general al sectorului.

Opțiunea 3: Adoptarea unui cadru legislativ similar altor țări europene, fără adaptare la specificul local

Preluarea modelului legislativ și de sprijin financiar dintr-o altă țară europeană fără a-l adapta la condițiile specifice din Republica Moldova.

Motivele pentru care nu a fost luată în considerare:

- fiecare țară europeană are specificități economice, sociale și climatice diferite, care necesită soluții personalizate;
- un cadru legislativ importat fără adaptare la contextul local nu ar răspunde eficient nevoilor și provocărilor specifice ale sectorului agricol moldovenesc;
- riscul de a introduce măsuri care nu sunt fezabile sau eficiente în contextul moldovenesc ar putea duce la o utilizare inefficientă a resurselor și la rezultate limitate.

Concluzie:

Opțiunile alternative analizate au fost considerate insuficiente pentru a aborda în mod adecvat provocările actuale și viitoare ale sectorului agricol și rural din Republica Moldova. În schimb, proiectul de lege propune un cadru legislativ integrat, coerent și adaptat specificităților locale, care să permită gestionarea eficientă a fondurilor și sprijinirea dezvoltării durabile a sectorului. Acest cadru este esențial pentru a asigura competitivitatea, durabilitatea și inovarea în agricultură și pentru a îmbunătăți condițiile de viață în mediul rural.

4. Analiza impactului de reglementare

4.1. Impactul asupra sectorului public

Impactul asupra sectorului public se va resimți prin următoarele:

- îmbunătățirea eficienței în gestionarea fondurilor publice destinate agriculturii;
- consolidarea capacităților instituționale ale entităților publice implicate în implementarea politicii agricole.

Consolidarea capacităților instituționale:

- implementarea proiectului va consolida capacitățile instituționale ale agenției de plăți și ale altor structuri implicate în implementarea și monitorizarea intervențiilor agricole;
- se vor introduce măsuri de formare și perfecționare a personalului, precum și implementarea unor sisteme eficiente de monitorizare și control.

Îmbunătățirea gestionării fondurilor publice:

- proiectul va asigura o gestionare transparentă și eficientă a fondurilor publice destinate agriculturii, prin introducerea unor norme clare și a unor mecanisme stricte de monitorizare și control;
- se va contribui la creșterea nivelului de absorbție a fondurilor de preaderare și la utilizarea eficientă a resurselor disponibile.

4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative

Finanțarea intervențiilor și măsurilor care intră sub incidența politicii agricole, prevăzute la articolul 7 din proiectul legii, se efectuează din FNDAMR, aprobat anual prin Legea bugetului de stat și din surse financiare oferite din partea partenerilor de dezvoltare. Volumul mijloacelor financiare destinate FNDAMR pentru anul 2024, constituie 1700.0 mil lei.

Subliniem faptul că proiectul legii reglementează prevederi generale privind structura tipurilor de intervenție, forme de sprijin, sursa de finanțare a cheltuielilor agricole, iar indicatorii, condițiile și mărimea surselor financiare pentru intervenții, plafoanele și condițiile specifice de acordare a sprijinului financiar, precum și indicatorii de monitorizare, evaluare și de rezultat, vor fi stabiliți în PSPA, în conformitate cu obiectivele specifice și cu nevoile identificate (art. 1, alin. (1), lit. e) din proiect), care urmează a fi aprobat de Guvern.

Menționăm, că sprijinul financiar pentru susținerea agriculturii și mediului rural se va acorda în limita valorii FNDAMR, aprobat anual prin Legea bugetului de stat.

4.3. Impactul asupra sectorului privat

Impactul asupra sectorului privat se va realiza prin:

- creșterea accesului fermierilor micro, mici și mijlocii din mediul rural la fonduri de sprijin și intervenții;
- stimularea dezvoltării economice în mediul rural prin proiecte agricole finanțate.

Creșterea competitivității și veniturilor pentru fermierii micro, mici și mijlocii în mediul rural:

- proiectul va sprijini fermierii prin modernizarea și diversificarea fermelor, oferind acces la noi tehnologii și piețe, ceea ce va crește productivitatea și veniturile agricole;
- prin sprijinirea dezvoltării activităților non-agricole, fermierii vor putea diversifica sursele de venit și reduce dependența de producția agricolă.

Sprijin pentru inovații și tehnologii:

- investițiile în cercetare și inovare vor facilita adopția de tehnologii moderne, crescând eficiența și sustenabilitatea producției agricole;
- sectorul privat va beneficia de un mediu favorabil pentru dezvoltarea proiectelor inovative și pentru colaborarea cu instituțiile de cercetare.

4.4. Impactul social

Impactul social se va realiza prin îmbunătățirea condițiilor de viață în mediul rural:

- investițiile în infrastructura rurală vor duce la îmbunătățirea accesului la servicii de bază, cum ar fi educația, sănătatea și transportul, contribuind astfel la creșterea calității vieții în zonele rurale;
- sprijinul pentru micile ferme și pentru dezvoltarea activităților non-agricole va contribui la diversificarea veniturilor gospodăriilor rurale, reducând astfel migrația către orașe.

Crearea de noi locuri de muncă: proiectul va crea noi locuri de muncă în sectorul agricol și în industriile conexe, reducând astfel rata șomajului în mediul rural și contribuind la creșterea nivelului de trai.

4.4.1. Impactul asupra datelor cu caracter personal

În condițiile proiectului de lege datele cu caracter personal sunt colectate de către Agenția de plăți. Scopul colectării datelor cu caracter personal este de a îndeplini obligațiile de gestionare, control, audit, monitorizare și evaluare care îi revine Agenției de plăți în temeiul prezentei legi, precum și în scopuri statistice. Agenția de plăți nu prelucrează datele respective într-un mod incompatibil cu scopurile enumerate.

Subliniem faptul, în cazul în care datele cu caracter personal sunt prelucrate în scopuri de monitorizare și evaluare în temeiul prezentei legi, precum și în scopuri statistice, datele cu caracter personal sunt anonimizate.

Datele cu caracter personal se prelucrează în conformitate cu Legea nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal. În special, aceste date nu sunt stocate într-o formă care permite identificarea persoanelor vizate pe o perioadă mai lungă decât cea necesară în scopurile pentru care au fost colectate sau pentru care sunt prelucrate ulterior, ținând seama de perioadele minime de păstrare prevăzute de legislație.

La rândul său, Agenția de plăți informează persoanele vizate că datele lor cu caracter personal pot fi prelucrate de către organisme naționale în vederea îndeplinirii obligațiilor de gestionare, control, audit și monitorizare și evaluare. În acest sens, organismelor naționale implicate le revin drepturile privind protecția datelor cu caracter personal.

Astfel, riscuri pentru drepturile și libertățile persoanelor vizate nu au fost identificate la moment.

4.4.2. Impactul asupra echității și egalității de gen

Proiectul legii creează condiții egale pentru toate entitățile și nu are un impact negativ asupra egalității de gen. Impactul asupra echității și egalității de gen se realizează prin promovarea egalității de șanse și a incluziunii în accesul la fonduri și la sprijinul agricol.

PSPA va include:

- măsuri specifice pentru a asigura accesul egal la resurse și oportunități pentru femei și bărbați în sectorul agricol și rural;
- inițiative care să sprijine participarea activă a femeilor în activitățile agricole și în procesele de decizie.

4.5. Impactul asupra mediului

Impactul asupra mediului va fi reflectat în PSPA prin prisma Obiectivului general „Sprijinirea și consolidarea protecției mediului și contribuirea la îndeplinirea obiectivelor în materie de mediu și de climă a Republicii Moldova”. Totodată, PSPA va include un sistem de condiționalitate în temeiul căruia fermierii și alți beneficiari de sprijin financiar fac obiectul unei sancțiuni administrative dacă nu îndeplinesc cerințele legale domeniului de climă și mediu, inclusiv apa, solul și biodiversitatea.

Impactul asupra mediului se va realiza prin sprijinirea măsurilor de conservare a resurselor naturale și de promovare a agriculturii durabile:

- va promova practici agricole prietenoase cu mediul, cum ar fi agricultura ecologică, utilizarea eficientă a resurselor și conservarea biodiversității;
- va contribui la reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și la adaptarea la schimbările climatice;
- sprijinul pentru tehnologii noi și inovații în agricultură va facilita gestionarea eficientă a resurselor naturale, reducând impactul negativ asupra mediului și asigurând sustenabilitatea pe termen lung a sectorului agricol;
- măsurile propuse vor sprijini adaptarea sectorului agricol la schimbările climatice, prin promovarea practicilor de gestionare durabilă a resurselor și reducerea impactului negativ asupra mediului;
- va contribui la creșterea rezilienței sectorului agricol în fața schimbărilor climatice și a altor provocări legate de mediu.

4.6. Alte impacturi și informații relevante

Facilitarea inovării și transferului de cunoștințe în agricultură prin Sistemul de cunoștințe și inovare în agricultură (AKIS).

Sustenabilitatea pe termen lung:

- proiectul de lege este conceput pentru a asigura sustenabilitatea pe termen lung a sectorului agricol și rural, prin promovarea inovației, a utilizării eficiente a resurselor și a practicilor agricole durabile;
- implementarea unor mecanisme eficiente de monitorizare și evaluare va asigura adaptarea continuă a măsurilor la nevoile și evoluțiile sectorului, maximizând impactul pozitiv al acestora.

5. Compatibilitatea proiectului actului normativ cu legislația UE

5.1. Măsuri normative necesare pentru transpunerea actelor juridice ale UE în legislația națională

Proiectul legii este o transpunere primară și transpune parțial următoarele articole:

art. 1; art. 3; art. 4 (2); art. 5 și 6; art. 7 (1); art. 8 și 9; art. 12 (1); art. 13 (1); art. 15 (1) și (3); art. 16 (1) și (2); art. 42 lit. a), b), c) și f); art. 44 (1) și (2) lit. (a) și (b); art. 69; art. 83 (1) și (2) lit. a) și b); art. 86 (3)-(5); art. 101; art. 102; art. 104 (1) și (3); art. 106 (1)-(3) și (5); art. 107 (1) lit. a)-f); art. 123 (2) lit. g) și (4); art. 124 (1); art. 128; art. 131-133; art. 134 (1)-(3) și (12); art. 136; art. 140; art. 144; art. 145 (2); art. 148 (2); art. 151) din Regulamentul (UE) 2021/2115,

și

art. 1; art. 2 lit. a) și b); art. 3 și 4; art. 5 (2) lit. a)-c) și (3) lit. a)-c); art. 6; art. 8 (1) lit. a) și d); art. 9 (1), (2), (4) și (5); art. 12 (1) și (2) lit. a)-c); art. 22; art. 37; art. 44 (1), (3) și (5); art. 46 (1); art. 56 (1) și (2); art. 59 (1), (2), (4)-(7); art. 60 (1) și (4) lit. c) și d); art. 62; art. 63; art. 65 (1)-(3); art. 66 (1)-(3); art. 67 (1), (3)-(6); art. 76; art. 77 (1)-(4); art. 78; art. 80 (1) și (2); art. 82; art. 83 (1), (5) și (6); art. 84-86; art. 87 (1); art. 88; art. 89 (1); art. 98 (1) și (4); art. 99; art. 101) din Regulamentul UE 2021/2116.

Obiective stabilite în Regulamentul UE 2021/2115:

În conformitate cu obiectivele PAC prevăzute la articolul 39 din TFUE, cu obiectivul de a menține funcționarea pieței interne și condiții de concurență echitabile între fermierii din Uniune și cu principiul subsidiarității, sprijinul acordat din FEAGA și FEADR vizează îmbunătățirea în continuare a dezvoltării durabile a agriculturii, a sectorului alimentar și a zonelor rurale și contribuie la îndeplinirea următoarelor obiective generale în domeniul economic, în domeniul mediului și în domeniul social, ceea ce va contribui la punerea în aplicare a Agendei 2030 pentru dezvoltare durabilă:

- a) promovarea unui sector agricol inteligent, competitiv, rezilient și diversificat care să garanteze securitatea alimentară pe termen lung;
- b) sprijinirea și consolidarea protecției mediului, inclusiv a biodiversității, și a acțiunilor în domeniul climei și contribuirea la îndeplinirea obiectivelor în materie de mediu și de climă ale Uniunii, inclusiv a angajamentelor sale în temeiul Acordului de la Paris;
- c) consolidarea structurii socioeconomice a zonelor rurale.

Obiective stabilite în Regulamentul UE 2021/2116:

Prezentul regulament stabilește norme privind finanțarea, gestionarea și monitorizarea politicii agricole comune (PAC), în special referitoare la:

- a) finanțarea cheltuielilor în cadrul PAC;
- b) sistemele de gestionare și control care urmează să fie instituite de statele membre;
- c) procedurile de verificare financiară și de verificare a conformității.

Transpunerea totală a Regulamentului UE 2021/2115 și a Regulamentului UE 2021/2116, nu se va efectua, deoarece odată cu aderarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană, acestea se vor aplica direct și obligatoriu în toate elementele sale.

În acest sens au fost elaborate 2 tabele de concordanță: tabelul de concordanță a proiectului legii în raport cu Regulamentul UE 2021/2115 și tabelul de concordanță a proiectului legii în raport cu Regulamentul UE 2021/2116.

5.2. Măsuri normative care urmăresc crearea cadrului juridic intern necesar pentru implementarea legislației UE

Lista cadrului juridic UE pentru care se creează cadrul juridic intern:

1. Comunicarea Comisiei din 29 noiembrie 2017 intitulată „Viitorul sectorului alimentară și al agriculturii” (Politica Agricolă Comună 2023-2027);
2. Regulamentul (UE) 2021/2115 al Parlamentului European și al Consiliului din 2 decembrie 2021 de stabilire a normelor privind sprijinul pentru planurile strategice care urmează a fi elaborate de statele membre în cadrul politicii agricole comune (planurile strategice PAC) și finanțate de Fondul european de garantare agricolă (FEGA) și de Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) și de abrogare a Regulamentelor (UE) nr. 1305/2013 și (UE) nr. 1307/2013 (CELEX: 32021R2115), publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 435/1 din 6 decembrie 2021, așa cum a fost modificat ultima dată prin Regulamentul delegat (UE) 2024/946 din 18 ianuarie 2024;
3. Regulamentul (UE) 2021/2116 al Parlamentului European și al Consiliului din 2 decembrie 2021 privind finanțarea, gestionarea și monitorizarea politicii agricole comune și de abrogare a Regulamentului (UE) nr. 1306/2013 (CELEX: 32021R2116), publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 435/187 din 6 decembrie 2021, așa cum a fost modificat ultima dată prin Regulamentul delegat (UE) 2022/1408 din 16 iunie 2022.

Proiectul legii propune aducerea în concordanță a cadrului normativ național care reglementează domeniul de subvenționare în agricultură și mediul rural în conformitate cu prevederile Comunitare.

6. Avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ

În conformitate cu prevederile pct. 171 din Regulamentul Guvernului, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 610/2018 și art. 9 din Legea nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional, anunțul de inițiere a elaborării proiectului de lege a fost plasat, pe data de 01 februarie 2024, pe pagina web a MAIA, compartimentul *Transparența decizională*, <https://particip.gov.md/ro/document/stages/anunt-privind-initierea-elaborarii-proiectului-de-lege-privind-finantarea-gestionarea-si-monitorizarea-politicii-agricole/11969>

În procesul de elaborare a proiectului legii, au fost organizate ședințe ale Grupului de lucru instituit prin Ordinul Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare nr. 189 din 13 decembrie 2023, în cadrul cărora au fost examinate toate propunerile parvenite ce țin de elaborarea acestuia.

Complementar, la data de 22 și 24 mai curent MAIA a organizat consultări publice asupra proiectului legii cu asociațiile de profil, la care au participat reprezentanții a peste 20 de asociații de profil. Proiectul legii a fost îmbunătățit în contextul propunerilor agreeate de părți.

În temeiul punctului 11, subpunctul 2¹, litera b) din Metodologia de analiză a impactului în procesul de fundamentare a proiectelor de acte normative, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 23/2019, Analiza impactului în procesul de fundamentare asupra proiectului de lege privind finanțarea, gestionarea și monitorizarea politicii agricole a fost transmisă spre consultare către Ministerul Finanțelor. Astfel, analiza respectivă a fost ajustată prin prisma propunerilor Ministerului Finanțelor, expuse în avizul cu nr. 07/5-09/171 din 28.05.2024.

Proiectul de lege privind finanțarea gestionarea și monitorizarea politicii agricole cu număr unic 712/MAIA/2024 a fost transmis de către Cancelaria de Stat spre avizare instituțiilor de resort la data de 03.09.2024.

Concomitent, Anunțul privind consultarea publică pe marginea proiectului de lege cu numărul unic 712/MAIA/2024 a fost plasat pe web oficială MAIA:

<https://particip.gov.md/ro/document/stages/anunt-privind-consultarea-publica-pe-marginea-proiectului-de-lege-privind-finantarea-gestionarea-si-monitorizarea-politiciei-agricole-numar-unic-712maia2024/13103>

Totodată, la data de 04.09.2024 prin scrisoarea nr. 13-05/2810, acest proiect de lege a fost transmis prin e-mail către asociațiile de profil (circa 36 de asociații de profil). Urmare a examinării propunerilor parvenite de la asociațiile de profil și pentru a lămurii unele întrebări și a exclude neclaritățile în procesul de consultare, MAIA a organizat următoarele ședințe de lucru cu asociațiile de profil interesate: la 29 octombrie curent, cu participarea reprezentanților Asociației Producătorilor și Exportatorilor de Fructe „Moldova Fruct”, Asociației Patronale Asociația Națională a Producătorilor de Lapte și Produse Lactate “Lapte”, Uniunii Producătorilor de Zahăr din Moldova) și la 18 noiembrie curent, cu reprezentanții Asociației Producătorilor de conserve “Speranța-CON”). La 01 noiembrie curent în cadrul ședinței Grupului de lucru responsabil de elaborarea și promovarea proiectului de lege cu număr unic 712/MAIA/2024 s-a decis asupra variantei definitive a proiectului de referință pentru a fi transmis spre expertizare.

Avizele și propunerile parvenite au fost reflectate în sinteză și luate în considerare la definitivarea proiectului de lege.

7. Concluziile expertizelor

Potrivit articolelor 35-37 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, proiectul de lege a fost supus următoarelor expertize:

- expertizei de compatibilitate cu legislația UE, potrivit căreia Centrul de Armonizare a Legislației a constatat transpunerea parțială a Regulamentului (UE) 2021/2115 și Regulamentului (UE) 2021/2116. În contextul obiecțiilor au fost revizuite tabele de concordanță;

- expertizei juridice, iar obiecțiile și propunerile au fost luate în considerație la definitivarea proiectului de lege;

- expertizei anticorupție. Pentru a atinge un consens în contextul obiecțiilor și recomandărilor stipulate în raportul de expertiză anticorupție, proiectul de lege a fost examinat în cadrul ședinței de lucru din 28.11.2024, organizate de către MAIA cu participarea reprezentantului Centrului Național Anticorupție, și îmbunătățit urmare a obiecțiilor agreeate de părți.

8. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent

Aprobarea proiectului legii impune abrogarea următoarelor acte normative:

- art. 12, art. 15, art. 16 lit. a) și c)-e), art. 17, art. 19-21, art. 25 alin. (4), art. 31 și art. 32 din Legea nr. 71/2023 cu privire la subvenționarea în agricultură și mediul rural, iar art. 20 se abrogă la 1 ianuarie 2027;

- Legea nr. 71/2023 cu privire la subvenționarea în agricultură și mediul rural, se abrogă la 31 decembrie 2031.

- Hotărârea Guvernului nr. 464/2023 cu privire la aprobarea Regulamentului privind măsurile de subvenționare complementară și condițiile specifice de eligibilitate pentru subvenționarea complementară din Fondul național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural și abrogarea Hotărârii Guvernului nr.455/2017 cu privire la modul de repartizare a mijloacelor Fondului național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural;

- Hotărârea Guvernului nr. 466/2023 cu privire la acordarea subvențiilor complementare pentru acciza la motorină din Fondul național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural;

- Hotărârea Guvernului nr. 492/2023 pentru aprobarea Regulamentului privind acordarea de plăți directe în sectorul zootehnic din Fondul național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural.

În vederea asigurării continuității proiectelor investiționale inițiate în anul 2024, pentru unele forme de subvenționare, Legea nr. 71/2023 va continua să se aplice pe o perioadă determinată, după cum urmează:

- pentru cererile de subvenționare a proiectelor investiționale inițiate în anul 2024 și finalizate nu mai târziu de anul 2026, în domeniile de intervenție ale formei de subvenționare plata postinvestiție;

- pentru cererilor de subvenționare a cheltuielilor efectuate în rate pentru tehnica și utilajul agricol, care devin scadente în anul 2026;
- pentru cererile de subvenționare a cheltuielilor efectuate în etape sau avans, în cadrul proiectelor investiționale depuse la Agenția de plăți până în anul 2024 și care devin scadente în anul 2026, conform domeniilor de intervenție ale formelor de subvenționare plata în avans și plata investiții pe etape.

Investiție inițiată în anul 2024, se consideră acea investiție pentru care fermierul dovedește că a suportat careva costuri în anul 2024 pentru bunurile sau serviciile eligibile subvenționării.

În scopul asigurării tranziției de la actualul mecanism de acordare a sprijinului financiar la noul mecanism de sprijin se propune prin derogare de la art. 7 alin. (4), distribuirea/redistribuirea FNDAMR în perioada anilor 2025-2026, inclusiv pentru formele de subvenționare prevăzute la art. 17-19 din Legea nr. 71/2023 cu privire la subvenționarea în agricultură și mediul rural.

Pentru a asigura asimilarea mijloacelor FNDAMR în cadrul fiecărui tip de intervenții, se propune prin derogare de la art. 24, alin. (3), în perioada anilor 2025-2027, alocările financiare din FNDAMR să fie redistribuite între tipurile de intervenții sub formă de plăți directe, tipurile de intervenții în domeniul dezvoltării rurale și tipurile de intervenții sectoriale, fără a modifica PSPA, reieșind din nivelul de prioritizare a intervențiilor cu redirecționarea către intervențiile cu prioritate înaltă.

Potrivit art. 67 din proiectul de lege, legea intră în vigoare la 1 ianuarie 2025, însă cu excepția pentru următoarele articole:

- art. 10, art. 11 alin. (2) și (4), care reglementează desemnarea autorității de management responsabilă de acordarea, revizuirea și retragerea acreditării Agenției de plăți, precum și acreditarea acesteia cu condiții de acreditare privind activitatea de control, informare, comunicare și monitorizare, art. 12, care reglementează desemnarea organismului de certificare, competențele și cerințele tehnice de specialitate ale acestuia. Articolele menționate vor intra în vigoare la 1 ianuarie 2027;
- Capitolul VIII Secțiunea a 2-a, ce prevede domeniul de aplicare și elementele sistemului integrat de administrare și control, care va intra în vigoare la 1 ianuarie 2028;
- Capitolul VIII Secțiunile 4 și 5, care reglementează instituirea sistemului de control aferent condiționalității și sistemului de control aferent condiționalității sociale, precum și aplicarea și calcularea sancțiunilor prin intermediul acestor sisteme. Normele respective vor intra în vigoare la 1 ianuarie 2030.

În vederea implementării prezentei legi urmează a fi adoptate următoarele acte normative:

- Hotărârea Guvernului privind aprobarea Programului strategic al politicii agricole (PSPA);
- Hotărârea Guvernului privind aprobarea procedurii și criteriilor de acreditare a Agenției de plăți;
- Hotărârea Guvernului privind aplicarea măsurilor de urgență;
- Hotărârea Guvernului privind instituirea și utilizarea sistemului integrat de administrare și control.

9. Măsurile necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ

În scopul implementării proiectului legii, MAIA va institui cadrul de performanță, care permite raportarea, monitorizarea și evaluarea performanței PSPA pe parcursul punerii în aplicare a acestuia.

Cadrul de performanță include următoarele elemente:

- un set de indicatori comuni de realizare, de rezultat, de impact și de context, care vor fi utilizați ca bază pentru monitorizarea, evaluarea și raportarea anuală privind performanța;
- indicatori și obiective de etapă anuale stabilite în raport cu obiectivul specific relevant, utilizând indicatorii de rezultat relevanți;
- colectarea, stocarea și transmiterea datelor;
- raportare periodică privind performanța, activități de monitorizare și evaluare;
- evaluările ex ante, intermediară și ex post, precum și toate celelalte activități de evaluare legate de PSPA.

Totodată, MAIA prin intermediul Agenției de plăți (actualmente denumită AIPA) va asigura gestionarea FNDAMR.

Principalele instituții implicate în implementarea proiectului de lege sunt MAIA, Agenția de plăți, organismul de certificare și Comitetul național de monitorizare.

Capacitățile de competență, materiale, umane și financiare ale acestora urmează a fi soluționate urmare elaborării și adoptării actelor normative enumerate la aliniatul trei punctul 8 la prezenta Notă de fundamentare.

Ministru

Ludmila CATLABUGA